

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferencz-utca nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
iază.

1) convorbire cu dl A. D. Xenopol.

(Dela corespondentul nostru).

Iasi, 15/28 April.

Vechea capitală a Moldovei, teatrul atâtor lupte istorice și locul de naștere al atâtor curente de idei nouă și generoase, bătrânul Iasi pare azi întinerit. Soarele își varsă pe străzi undele sale de lumină orbitoare. Dealurile și vile dimprejur rid vesele pe când în livezi vișinii înfloriți par suflați cu o spumă ușoară și fină. Pe asemenea vreme am sosit în orașul de pe malul Bahluiului. Venind din Ardeal, gândul meu cel dintâi e să aflu ce se crede aici despre situația de acasă. Am hotărât în scopul asta să vizitez pe d. *Aleksandru D. Xenopol*, profesor universitar, autorul *Istoriei Românilor* și al *Domniei lui Cuza Vodă* unul din cei mai iluștri savanți ai României.

D-sa m'a primit cu bunăvoință și mi-a făcut declarații cari nu vor lipsi să facă cea mai adâncă impresie în Ardeal. Deși se află departe de teatrul luptelor noastre, d. *Xenopol* le urmărește cu atențiune și cu deplină înțelegere. Intr'o formă literară și admirabil de conciză, Dsa mi-a expus părerile sale. Pătrunderea adâncă și justetea exactă a judecății sale po-

litice dovedesc o admirabilă înțelegere a situației noastre politice speciale și a luptei naționale ce ducem. În declarațiile sale se îmbină în acelaș timp judecata reală a omului politic și prevederea superioară, aproape profetică a istoricului.

L'am găsit pe d. Xenopol în liniștea cabinetului de savant, înconjurat de o minunată bibliotecă, lucrând la ediția a doua a *Istoriei Românilor*, atât de așteptată de toți Români. Iată convorbirea ce am avut cu Dsa:

— Despre atitudinea „Tribunei“ și lupta ei ce credeți Dv.

— *Totdeauna am crezut că lupta între Români și Unguri nu trebuie redusă în proporțiunile ei; căci orice concesie făcută Ungurilor dovedește o slăbiciune din partea Românilor. Și Români sunt foarte tari deși poate n'au puterea materială în cumpăna lor, deoarece luptă cu statul maghiar; dar ei au în favoarea lor o uriașă putere morală, anume aceea a dreptului, care orice s'ar zice sfârșește totdeauna fie și după secole, a răpune sîlniciile materiale.* Români de peste munți, o știm bine că nu se gândesc la irentism, și că pretinsa idee daco-română este numai o iscodire a Maghiarilor, pentru a putea în numele ei apăsa elementul românesc. Ceeace însă Români au dreptul să facă, este de a-și apăra firea lor particulară de neam românesc cu obiceiurile, tradițiile și mai ales cu

graiul românesc. În această privință ei trebuie să fie intrasigenți și nu pot face asupra lor nici cea mai mică concesie fără a comite o crimă în contra naționalității lor. De aceea *eu aprob în totul ținuta energică a Tribunei*, care apără ideia națională română cu toată energia, fără a o scălda în apele unei împăcări problematice care urmărește numi scopul de a adormi pe Români în apărarea adevăratelor lor interese.

— Dv. credeți că o împăcare sinceră între Români și Unguri este cu neputință?

— *Fără îndoială că aceasta este convingerea mea.* Ungurii sânt o națiune mică, trebuie să o recunosc, foarte energică, că au o iubire de neam dusă până la nebunie și care în felul ei le face onoare, dar, care tocmai din aceasta pricină devine primejdioasă pentru celelalte popoare care trăiesc sub a lor eghemonie. Idealul unguresc este ca toate naționalitățile cari trăesc în statul maghiar să devină Maghiari, de aceea ei nu recunosc decât o singură naționalitate, cea maghiară: o singură limbă în stat cea maghiară; o singură credință națională cea maghiară. Ei nu caută că prin asemenea principii violentează natura care a sădit în fiecare din popoarele statului maghiar o fire, o limbă și o conștiință națională deosebită. Nu-i vorbă că interesul comun al existenței statului maghiar ar îmbia pe aceste popoare să jertfească unele din tendin-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

Sâmbăta morților.

— Foiță originală a „Tribunii“ —
De Corneliu Moldovanu.

Una furtiva lagryma..

Nicăiri mai mult de cât acolo, în cetatea odihnei și-a tăcerii, unde toți sânt de-o potrivă și unde nimeni nu are vrastă, nicăiri mai mult de cât acolo, în cimitirul bogat în lespezi albe, înflorite cu slove pioase, la umbra castanilor înmuguriți ori în vecinătatea sălcilor sărace în umbră, — sufletul tău, călător încă prin viață, nu-și poate îmbina rugăciunea mai singur și mai cucernic, trimetînd-o soale în țara dumnezeieștii armonii, din care odinioară a fost gonit fără vină și fără știință.

Dacă grijile mărunte ori patimile grele au adormit în suflet amintirea cereștii înrudiri, dacă unda bucuriei s'a îngropat în întuneric, înghițită de străduinți pămîntene și sterile, dacă în palatul sufletului s'au stins lămpile toate, și a-ți rămas rătăcitori în noapte și desnădejde, — veniți, veniți cu toții în cetatea celor morți și învățați din nou iubirea, mila și iubirea, rugăciunea și mila.

Suflete, care te întorci dela luptă ostenit și învins, cu pavăza zdrobită și cu veșmintele sfîșiate, o suflete sfărâmat!, nu te îndoi o singură clipită c'ar fi încetat înrudirea ta cu cerul... Căci asemeni fluviilor din țări ciudate, care-și țârmuresc un răstimp curgerea, pierind

în nisipuri, pentru a eși mai departe din nou la iveală, tot astfel, o suflete sfărâmat, legătura dintre obârșia și menirea ta se face în adâncuri, nezărită de priviri pămîntene, dar pururea călăuzită de *gândirea* cea veșnic rodnică și-atotștiutoare...

Inimă veselă, care te bucuri de darurile puține ale acestei lumi, — minte senină, care te hrănești cu cântece zgomotoase și desmierdări bogate, înveșmăntează-te cu toate poadoabele plăcerii, și vino de te măsoară o clipă cu moartea, răstignindu-ți privirile înflorite pe veștedele cruci din cimitir! Cumpănește acolo cele vremelnice cu cele eterne, și vezi ce-ți mai rămâne din zestrea învestatei bucurii, după ce vei fi dăruit morței, prinusul de cugutare sănătoasă și limpede.

Răstrânge-ți agerile priviri până 'n fundul prăpastiei necunoscute și le recheamă apoi, ca să-ți aducă vești din țara celor trecuți din viață la uitare. Dacă ele s'or întoarce ostenite dar nu înfrânte, uimite dar nu spăimântate, și vor cere ochilor, din prisosul fericii, două lacrimi calde, ca preț al straniei călătorii, — află atunci că ești vrednic de plăcerile zilei de acum, căci unda de lumină a gândului tău a străbătut prin neguri și adâncimi, și întunericul nu o a cuprins.

Voi, suflete prietene și inimi surori, risipitori de vise și parfumuri, o voi ce-ați biruit destinul și cu dansul v'ați înfrățit, sorbind din cupa unei singure clipite nemăsurate veacuri de noroc, — veniți-veniți la porțile cetății ce-

lei științe, și chemați lângă voi albele fantasmе, ce locuesc acolo unde nu sânt lacrimi, nici durere, nici suspin...

Intrați în altarul strălucitor de lumină neasfințită, și din cărțile nescrise ale trecutului, citiți în taină dureroasa poveste a celor ce asemenea vouă, din șoapte fugare și-au împletit cu zor cântecul vieții, până când cununa viei armonii s'a veștejit și scuturat în țărâna umedă și rece.

Intrați cucernici, dar nu șovăitori, în templul morței, și după-ce ve-ți umplea paharul meditației cu lacrimi și durere, sorbiți-l până la fund, ca în urmă să răsăriți mai luminoși din pulbera trecătoarei înfloriri.

Atunci cununia voastră va însemna o sârbătoare în nemărginire, când moartea însăși va trimite înțeleapta-i binecuvântare celor doi călători ce pribegesc prin limanuri străine de veșnicie, dar care în curând se vor întoarce acolo unde sânt așteptați fără nerăbdare...

Suflete de poeți, visători și făurari de vise, voi care ne dăruți fără răscumpărare, mănunchiuri de cântece armonioase și risipiți arome pe drumurile aspre și adeseaori sterile ale muncii, voi care ne învățați minciuna dulce a uitării, — veniți și voi ca să culegeți înțelepciune dela soborul statuelor nezărite din marele divan al tăcerii...

Fiecare are de plâns o umbră sfântă, o fericire moartă sau o stea nerăsărită încă. Și cine altul știe să plângă mai măestrit de cât acel care n'a învățat nici-odată...

tele lor pe altarul patriei comune. Dar această jertfire numai atunci s'ar face din bună plăcere, când celelalte interese care alcătuiesc împreună tocmai miezul vieții naționale ar fi respectate. Ungurii însă nici nu vor să audă de așa ceva. Ei merg înainte cu maghiarizarea pe toate tărmele, după ce au maghiarizat terminologia geografică a țării; după ce au maghiarizat numele proprii, au încercat să maghiarizeze școala secundară, apoi școala primară și lucrul mai grav învățătura religiei în aceste școli primare; după ce călcând legea naționalităților din 68 n'au mai publicat nici o lege în limba naționalităților, după ce-au maghiarizat cu desăvârșire limba tribunalelor și administrațiilor, acum Maghiarii vor să sfărâme din rădăcină chiar viața națională a poporului român suprimând partidele naționale, recunoscând dreptul de existență numai la partidele maghiare.

Românii cari au un ideal absolut deosebit, cum s'ar putea ei împăca cu Maghiarii când divergența de păreri între aceste 2 popoare este așa de îndepărtată ca cerul de pământ!

Nu rămâne deci altă soluție decât împotrivirea cea mai energică, îmboldită de speranța legitimă că la urma urmelor tot dreptatea trebuie să iasă triumfătoare.

— Dv. știți că însuși *comitetul național românesc* găsește atitudinea „Tribunei”, prea înaintată.

— „Tribuna” după cât știu, este organul tineretului românesc și acel al scriitorilor și poezilor neamului, adică, a oamenilor cari reprezintă mai esențial aspirațiunile acestui neam. Căci între politicieni se pot găsi și oameni de compromis, cari se uită numai la rezultatul imediat al luptei, pe când poezii și literații și tineretul entuziast nu cunoaște asemenea tocmești și cârpești uricioase.

Eu cred că ținuta „Tribunei” este absolut necesară chiar pentru a sprijini prin energia ei acțiunea mai cumpenită a partidului național.

Veniți și plângeți, cântăreți ai lumii trecătoare, și ușurați astfel, leșezile scumpe ori crucile sărace care apasă pe fiii pământului, astăzi asemenea lui; veniți și plângeți, voi soli ai viselor eterne, și îmblânziți cu lacrimile voastre, fantoma cea funestă care tulbură somnul obositului pelerin.

Faceți pe muritori să înțeleagă câtă solemnitate aduce sărbătoarea morții, dar și cât de neertătoare e porunca ei, — pentru că fiecare să se grăbească a smulge vieții tot belșugul lacomelor bucurii, chibzuind ca nici o clipă de lumină să nu întârzie și nici o umbră să nu coboare prea de vreme...

Și-acum, tu umbră sfântă de copil zgometos, ce-ai asfințit înainte de-a se face seară pe cărarea mărunțului tău destin, tu cea mai scumpă și mai nemângăiată amintire ce mi-a dăruit trecutul, — lasă o clipă jocul tău pe pajștea luminoasă a cerului, și coboară lângă mine, în jurul meu, în chilia gândurilor mele... Atinge cu mânușuța ta fragedă și răcoroasă fruntea-mi ferbinte, — și 'n vreme ce ochii sufletului meu plâng, dă-mi sărutarea ta de copil, sărutarea cea străină de plăcere, dar isvorâtă numai din lumină și sfințenie...

Plângând, voi învăța să mă rog pentru tine.

În orice caz eu cred că Românii trebuie să lupte mai departe, să aibă încredere în viitor, să se convingă că puterile lor cresc pe fiecare zi, că cultura lor se întinde, că interesul comun al națiunii îi împinge la sacrificii absolut extraordinare precum sânt acele de a susține din punga lor 2 organizații sociale: aceea impusă de statul maghiar și aceea benevol consimțită de dânșii; că ei cresc neconținți în număr și se lătesc, coplesind și înghițind pe cei de alt neam din jurul lor, că puterile lor materiale se adaugă pe fiecare zi și că față cu un avânt atât de puternic al neamului și al societății românești este cu neputință ca dreapta lor cauză să nu triumfe și ca Maghiarii însăși să nu se convingă că trebuie să lase pe Români să-și trăiască viața lor națională rămânând cu toate acestea foarte buni cetățeni maghiari.

— Nu veți binevoi a colabora la „Tribuna”?

— Cu cea mai mare plăcere, numai cât să-mi cereți totdeauna ce materie voiți să tratez.

Limba de desbatere la judecătoarele militare. Referitor la tratativele dintre cele două guverne în chestia codului penal militar, ziarul »N. Fr. Presse« din Viena scrie următoarele:

În urma știrilor primite din Viena și Budapesta putem distinge limpede rolul ce i-se rezervă limbii germane în procedura codului penal militar. Limba de corespondență între judecătoarele militare va fi cea germană și tot germană va rămâne și în raportul cu forurile superioare precum și cu forurile armatei comune. Pe vreme de război limba reglementară va fi cea germană, căci s'a luat în înțelesul celor două guverne și condiția ca pe vreme de război să se folosească numai între cadrele posibile. În Austria limba de desbatere va fi cea germană și tot asemenea și în afacerile militare ale regimentelor aflătoare în garnizoanele din Ungaria. Chiar în Ungaria limba de desbatere va fi cea germană, dacă inculpatul vorbește numai această limbă și chiar în cazul că desbaterile decurg în ungurește și protocoalele se dresază în aceeași limbă, depunerile martorilor, experților sau orice oameni interesați în cauză se pot lua și în limba germană, iar hotărârile în cauză se vor publica tot în limba germană. Momentul acesta constituie cea mai însemnată parte a tratativelor prin faptul că lasă nealterată limba de serviciu, căci câtă vreme martorii, experți etc. vorbesc limba germană, nu vor fi ascultați prin interpret.

Evident că ziarul »Neue Freie Presse« e inspirat de baronul Bienerth, șeful cabinetului austriac, care are tot interesul de a-și ascunde în fața opiniei publice din Austria rușinoasa înfrângere ce a suferit în chestiunea reformelor militare. Și e caracteristic pentru devalvarea sentimentului public din Austria că se lasă sedus de astfel de comentarii eufemiste ale unor ziare subvenționate de guvern. Căci nu numai mercantila »N. Fr. Pr.« scrie în felul acesta, ci și până și ziare de caracterul lui »Fremdenblatt«. Singure ziarele socialistilor creștini par a-și da pe deplin seama de fatala în-

frângere care constituie cel dintâi pas fatal spre distrugerea caracterului unitar al armatei monarhice.

Apare doar neîndoios, chiar din comentariile lui »N. Fr. Pr.« că dreptul suveran al limbii oficiale germane a fost știrbit, după ce pe teritoriul statului ungar până și cetățenii de naționalitate germană vor fi interogați ungurește dacă ei cunosc această limbă. Privite din acest punct de vedere hotărâtor drepturile ce i-s'au rezervat limbii oficiale din trecut în desbaterile proceselor militare, drepturile ce i-s'au rezervat numai pentru cazul excepțional al războiului, ele nici nu mai par drepturi ci mai curând concesii umilitoare.

Dar decepția se va lătmuri în conștiința cetățenilor austriaci abia după ce asupra reformei codului penal militar se va fi deschis discuția în camera ungară, căci se va vedea atunci că insașiabilul orgoliu panmaghiar nu e mulțumit nici cu victoria aceasta și că ceea ce l-ar putea mulțumi e numai bucătura grasă a separării regimentelor recrutate în Ungaria într-o armată independentă și pusă în serviciul exclusiv al utopiei de stat național maghiar.

Învățămintele însă se vor culege prea târziu atunci...

Maj. Sa în Budapesta. Eri seara la orele 7, Maj. Sa Regele a sosit la Budapesta. În Viena, la plecare, i-s'au făcut mari ovații, asemenea și la sosire în Budapesta. La gară nu s'a făcut primire oficială.

Maj. Sa a fost întâmpinat numai de directorul general al căilor ferate Marx și de primarul Budapestei Füllepp.

Maj. Sa va petrece în Ungaria până la 23 Maiu. În Budapesta va sta numai până Duminică, când se va duce la Gödöllő. Odată sau de două ori pe săptămână va veni însă la Budapesta pentru a ținea audiențe.

Azi a fost primit în audiență ministru-președinte Khuen-Héderváry, care la felicitat pe Maj. Sa.

Prelungirea sesiunii parlamentului român. Din București ni-se telegrafiază: Parlamentul român, neputând discuta și vota toate proiectele de lege prezintate de guvern, sesiunea parlamentară a fost prelungită, prin decret regal, până la 5/18 Maiu.

Din Cameră. Discuția la bugetul ministerului de agricultură continuă, — în prezența unui număr disparent de deputați.

Nu numai opoziția justhlistă aduce o notă mai vie în discuție cu polemicile ei împotriva deputatului Baross János, care ceruse menținerea majoratelor (fideicomis) în Ardeal, unde trăiesc Români, și desființarea lor în Ungaria, ca pământurile să fie împărțite Ungurilor.

Opoziția justhlistă cere desființarea absolută a majoratelor.

Discuția se va continua mâine.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constantă). —

Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Inspectorul școlar al diecezei de Arad.

Sinodul diecezan de Arad a hotărât în ședința de ieri înființarea unui post de inspector al școlilor primare din dieceza Aradului. E o hotărâre de mare însemnătate care merită să ne oprim puțin asupra ei. Sânt mai bine de 40 de ani de când biserica noastră națională ortodoxă posedă o organizație deosebită, cu un vast aparat școlar, miezul menirii sale naționale. Cu toate acestea miile de școli primare românești, întreținute cu uriașe jertfe și cu mare trudă au dat în această epocă roade neînsemnate cari nu stau în raport cu jertfele aduse. Analfabetismul, una din problemele culturale cele mai însemnate ale vieții noastre interne românești, înflorește și azi în mare măsură. În rîndul popoarelor din țară, nici un popor, afară de Ruteni, nu are un procent atât de mare de analfabeți ca Românii. Sânt ce-i drept unele ținuturi, bunăoară comitatul Sibiiului, apoi unele ținuturi din Banat, unde pelagra analfabetismului e aproape necunoscută. Sânt însă în schim ținuturi, ca în Bihor sau pe Câmpie și în alte locuri unde găsești sate întregi aproape cu totul analfabeți.

Ținuturile acestea, fost-au ele lipsite de școli? Nu. Numărul școlilor noastre primare confesionale era acum trei ani aproape egal cu numărul comunelor românești. De atunci, cum știm, am pierdut aproape 500 de școli. Care este atunci contra analfabetismului între țărani români? Răspunsul nu poate fi decât lipsa unei inspecții sistematice și treze. Mulți învățători, oameni fără conștiință (onoare excepțiilor), își făceau datoria numai în măsura și felul pe care-l credeau de cuviință. Inspectorii impuși de statutul organic, protopopii, nu și făceau sau nu puteau să și facă datoria și, adesea, nu aveau nici pregătirea necesară. În felul acesta se explică cum, cu tot numărul mare al școlilor noastre, știința de carte pătrunde foarte încet în poporul nostru.

La răul acesta foarte grav s'a adăugat de câțiva ani și o mare primejdie: efectele legii Apponyi. Învățătorul, lăsat multă vreme la voia sentimentului său de datorie, e tot mai mult supus controlului guvernului. Scopul acestui control nu este însă de a sili pe învățători la muncă, ci de a-l pleca tot mai mult tendințelor de maghiarizare. Școala noastră, lăsată în prada sortii, era tot mai mult încălcată de revizorii școlari abuzivi ai guvernului. Negăsind nici o rezistență, ei tindeau a pune tot mai mult stăpânire deplină pe școlile noastre. Dacă starea asta ar mai fi dăinuit câțiva ani, probabil școlile românești ar fi fost cu totul maghiarizate, căci învățătorii neavând un control din parte-ne și negăsind sprijin la autoritățile bisericesti, cedau tot mai mult poftei de cotropire ale revizorilor.

În această stare extrem de îngrijitoare, archidieceza din Ardeal a hotărât înființarea unui post de inspector

general al învățământului, supt denumirea hibridă de coreferent școlar. Postul acesta foarte însemnat a fost încredințat dlui Dr. *Onisifor Ghibu*, fără îndoială omul cel mai pregătit pentru acest post la noi. Acuma s'a văzut că inspectorul școlar are o menire îndoită.

Alături de controlul și inspecția școlilor, el are menirea și mai grea, de a apăra și salva școala românească, de infecțiunile străine și de a o plivi de buruiana abuzurilor maghiarizatoare ce se introduseră printr-o interpretare exagerată a legii lui Apponyi. În câteva luni de muncă încordată, energică și rodnică dl Dr. *Ghibu* a adus servicii enorme școlilor din archidieceză. În urma energiei sale, unul din revizorii cei mai abuzivi și primejdioși ai statului, faimosul *Szabó Elemér* fu mutat din postul său dela Făgăraș unde făcuse atâta rău școlilor.

Ne bucurăm că dieceza Aradului a urmat pilda archidiecezei hotărând înființarea unui asemenea post. Credem însă că atâta nu va ajunge, ci e numai primul pas pentru organizarea deplină a controlului. Un singur om nu poate face față unei opere atât de mari cum e îngrijirea, controlul și apărarea școlilor unei dieceze de 600.000 de suflete.

Dorim ca dieceza noastră să și găsească un om într'adevăr capabil și pregătit pentru această operă. Și dorim ca pilda diecezei noastre să fie imitată și de celelalte dieceze românești de amândouă confesiunile.

Voci de presă asupra serbărilor din Arad.

»Viitorul« ziarul partidului liberal în numărul său de ieri are următoarea dare de seamă asupra serbărilor:

Șezătoarea pe care scriitorii români au ținut-o la Arad, a dat loc la una din cele mai frumoase manifestațiuni de solidaritate sufletească.

Românii din Arad și din împrejurimi au ținut să și arate marea lor dragoste pentru frații din țară și trebuie să mărturisim că, niciodată Aradul n'a trăit zile de sărbătoare mai frumoase ca acele pe care scriitorii români le-au petrecut laolaltă în acest mare oraș și principal centru de cultură a românismului de peste munți.

În seara șezătoarei, tribuna era înflorită cu ghirlande de primăvară. Opt domnișoare îmbrăcate în divine costume țărănești, contribuiau cu grațioasa lor tinerețe să împodobească treptele pe care aveau să urce scriitorii români.

În aer plutea fiorul primăverii și al dragostei de viață și de neam. Venerabila figură a bunului român domnul Oncu, dă întregei sălți o înțelepciune senatorială.

Mâinile începură să bată nerăbdătoare, când poetul Cincinat Pavelescu se urcă la tribună. Cu eleganța sa specială de a și recita versurile — puțin cam melancolic, fie din oboseală, fie că trebuia să deschidă focul în această atmosferă în care pluteau, de altfel toți sorții de izbândă, Cincinat recita în aplauzele entuziasmate ale multimei posesiile sale favorite »Trecătorului«, »Serenada« și altele.

Apariția lui Octavian Goga este salutată de adevărate ovațiuni. Poporul nostru poet recită visător și cu multă căldură »Oltul« care obține același indiscribil succes ca întotdeauna.

Se înalță apoi silueta fină și visătoare a nuvelistului Em. Gârleanu. Intimidat de renumele de »băiat frumos« pe care i-o făcuse »Lucafărul«, Gârleanu citește două nuvele subtile și profunde, pline de artă și observație. Aplauzele nu mai conținesc.

Deodată, după o cortină de flori, apare figura gravă, gânditoare și extrem de simpatică a lui Ion Agârbiceanu. El citește corent o admirabilă nuvelă

plină de o profundă sensibilitate. Nuvelistului ardelean i-se fac adevărate manifestații de simpatie.

Poeții Dim. Nanu și Corneliu Moldovan aduc apoi nota lor gravă de gânditori profunzi, stăpâniți de năzuința nobilă a concepției.

Nu întârzie de-asemena a se distinge prin tinerețea și eleganța sa specială Alexandru Theodor Stamatiad bardul »Trîmbițelor de aur« a cărui poezie intimă și caldă inspirație cucerește imediat auditorul.

Alături de dânsul strălucesc nu mai puțin talentații autori dramatici tineri, modernul Dinu Ramură (de Herz) și Victor Eftimiu, inspiratul autor al poemului feeric »Inșiră-te mărgărite«.

Tinerețea lor, din care se degajează avântul și speranța unor frumoase vremi pentru literatură, nu scapă neapreciată de publicul intelectual care nu se satură de a asculta și de a aplauda pe scriitorii noștri.

Șezătoarea se încheie prin epigramele lui Cincinat Pavelescu, care obține clasicul lui succes prin modul cum le explică, pe fiecare în parte, și cum le accentuează finețea evidentă.

Dintre ele se aplaudă furtunos una nouă și de actualitate pentru Arad, adresată maestrului Caragiale, ale cărui glume la adresa scriitorilor tineri, găsiră cel mai nimerit răspuns în următorul minunat quatren al causticului nostru epigramist care »nu-și uitase cum-păna dreptăței« la Constanța.

(O explicație: Adorabilul maestru declarase într'un cerc, că el este ca un cromometru de lux pe care trebuie să-l ungi serios ca să nu rămâie în urmă).

Maestrului Caragiale.

Ești cronometru fin, maestre
Dar la »Românul« ce cați oare?
Au ei nevoie de ceasornic,
Sau tu nevoie de unsoare?

Redactorii dela »Românul« au fost cei dintâi care au aplaudat spirituala epigramă a lui Cincinat.

După șezătoare a avut loc un banchet unde s'au pronunțat mai multe înflăcărâte discursuri și o mare serată dansată.

Scriitorii au plecat din Arad, încărcăți de flori și de amintiri neperitoare. La gară publicul român le-a reînnoit dragostea lor frățescă și admirația neîmurmurată.

Ziarele maghiare din localitate au avut de-asemena numai cuvinte de laudă pentru această șezătoare a scriitorilor români, care constituie una din cele mai de seamă manifestațiuni intelectuale de peste munți.

Trubadur.

»Dimineața« dela 21 April scrie despre aceste serbări:

Complectăm telegramele noastre particulare primite din Arad, din care cetitorii au aflat de șezătoarea făcută acolo, de societatea »Scriitorilor Români«, prin următoarele interesante amănunte date de unii din cei cari au asistat. Ele prezintă un interes general și prin faptul că unii din cei mai de seamă literați ai generației tinere se duc în Ardeal să consolideze prin citirile lor unitatea sufletească a Românilor de pretutindeni. Cu câteva săptămâni înainte scriitorii fuseseră la Sibiu unde primirea și entuziasmul, care au fost întimpinași i-a îndemnat să ducă mai departe cuvântul românesc care în frământarea zlelor acestea de trudă pentru cei de peste munți este cea mai puternică îmbărbătare.

La Sibiu s'au dus la Goga; în Arad s'au dus în urma unei invitații a ziarului »Tribuna« și au dus și de aci ca și din Sibiu ecoul celui mai curat și sfânt sentiment de iubire frățescă, pururea în stare să fie o legătură indiscutabilă între sufletele de dincoace și de dincolo de Carpați.

Primirea făcută la Arad, scriitorilor, a fost din cele mai înălțătoare. Din țară plecase Cincinat Pavelescu, Em. Gârleanu, D. Nanu, Corneliu Moldovan, A. Herz, Victor Eftimiu și Al. Stamatiad. Deoarece ziarul »Românul« cu o zi înainte căuta să dea un caracter politic acestei vizite pur literare, prin faptul că se anunțase eșirea prin garile românești din Ungaria, a poporului care ar fi putut înăspri relațiunile dintre Români și Unguri, scriitorii au părăsit planul de a trece prin Sibiu și s'au dus de-adreptul la Arad trecând munții prin Predeal și trecând noaptea prin Ungaria. Toate sărbătorirea din gări a fost rezervată numai scriitorilor ardeleni Goga și Agârbiceanu, cari întâlnindu-se în Arad cu frații-scriitori din România le-au adus în urma lacrimelor ce li-se zărea, în ochi și în fericirea care le inserina fața, ecoul urârilor și al cuvântului cu care preoții și învățătorii i-au primit pretutindeni. Florile și coroanele erau chezașia aceluia entuziasm de nedescris care înviează sufletele în asemenea împrejurări.

În urmă a urmat o masă dată scriitorilor de cătră d. Sever Bocu, directorul ziarului »Tribuna« și seara în sala mare a restaurantului »Crucea albă« a avut loc un banchet de peste două sute de tacimuri, înveselit de o bandă de lăutari, care a cântat cântece românești și la care au vorbit dnii: Oncu, directorul băncii românești »Victoria«, Cincinat Pavelescu, Goga și Em. Gârleanu.

Vorbitorii erau siliți să și întrerupă mereu cuvântările din pricina uralelor și a aplauzelor ce nu mai conțineau. Bătrânul Oncu, fost coleg de școală și

prieten al lui Eminescu, a arătat însemnătatea zilei când pentru prima oară scriitorii în calitatea oficială a purtătorilor de cuvânt, au venit în cel mai de seamă centru românesc din Ungaria, — glasul bătrânului Oncu slăbise din pricina lacrimilor ce-i năpădise în ochi și aceeași înfiorare îi cuprinsese pe toți dela masă când a vorbit Goga și când a vorbit Cincinat și Cîrleanu.

Șezătoarea a fost o adevărată sărbătoare națională. Finul poet Cincinat Pavelescu în fața unui public românesc cum nici Aradul nu-l văzuse atât de mult la oală, a recitat cu talentul său remarcabil poeziile sale ce zilele astea vor apărea în volum. I-a urmat Goga care prin puterile sale poezii, din care se desprinde jalea „înstreinatului Ardeal” a umezit ochii fraților lui obidiți. A citit cel mai de seamă nuvelist al generației actuale Em. Cîrleanu 2 schițe din „Lumea celor care nu cuvântă” schițe care au făcut suflețele ascultătorilor să cuvânte; a citit Agîrbiceanu, adâncul nuvelist ardelean, minunata sa nuvelă „Fefelega” apoi Corneliu Moldovanu, Nanu, Stamatiad, Herz, care neputând să citească din piesele lui, fiind timpul prea scurt, a recitat două din frumoasele sale poezii și Victor Eftimiu, care cu o prea frumoasă dicțiune a recitat lupta Zmeului cu Făt-Frumos din „Înșiră-te Mărgărite”. La urmă i-a venit rândul epigramistului Cincinat, care deși într-o societate străină de viața noastră orășenească din țară, a fost aplaudat și priceput de publicul select și inteligent, căruia i-s-a părut prea scurtă serbarea și ar fi vrut să reînceapă, atât de mult plăcea limba și forma literară a distinsiilor literați.

S'a petrecut, s'a ris, s'a plâns în cele două zile de ședere și despărțirea a fost grea în clipa când trenul s'a pus în mișcare în uralele celor cari venise să petreacă pe scriitorii ce duceau cu ei în țară cea mai duioasă și mai caldă amintire ce poate înriuri sufletele lor iubitoare și impresionate.

Scrisori din București.

O lege a contabililor. — Activitatea „Crucei Roșii”. — Un exemplu de jertfă. — Relațiile bulgaro-române. — Pentru apropierea între Italieni și Români.

București, 18 Aprilie.

Numărul cel mare de falimente date în timpul din urmă inspiră serioase îngrijorări cu privire la dezvoltarea comerțului țării. Este cunoscut cazul când marile firme comerciale din străinătate au declarat că refuză orice credit negustorilor din Iași, unde s'au văzut cum chiar firme cu un oarecare trecut, au fost silită din această cauză să lichideze. S'a deschis o anchetă spre a se studia cauzele, cari produc numărul cel mare de falimente. Răspunsul a fost în cele mai multe cazuri că dorul de a se îmbogăți cât mai repede îndeamnă, mai ales pe negustorii străini să recurgă la tot felul de mijloace necinstite, falsificând registrele spre a scăpa de urmărire în cazul când creditorii cer intervenția legii.

Revista generală a comerțului vine acum cu o propunere, care, dacă s'ar realiza, ar aduce reale servicii comerțului și creditului țării. Numita revistă propune să se aducă o lege, prin care să se reglementeze cine poate fi contabil. Căci astăzi, oricine, având oarecare practică în vre-un birou comercial poate face pe contabilul, fără a i-se cere studii speciale. În chipul acesta sânt delăturați din funcțiunile comerciale absolvenții școalelor speciale, iar pe de altă parte se mențin în aceste funcțiuni oameni, cari fabrică bilanțuri anume în vederea falimentelor. „Din cauza nereglementării profesiei de contabil și prin urmare din lipsa unei contabilități sistematice și cinstit ținute, creditul, ce se oferă comerțului este de multe ori suspectat. Azi, când comerțul și industria țării încep a lua avânt, când capitalurile abundă în toate întreprinderile, când toată economia națională progresează, nu ar trebui oare privirile legiuitorului îndreptate și asupra acelor, cari țin în mâinile lor busola bunului mers al întreprinderilor economice?”

Părerea revistei generale a comerțului a fost aprobată de presa cotidiană, care relevează acest gol simțit în codul comerțului, și analizând răul ce provine din lipsa unei legi a contabililor, cere aducerea acestei legi, care pe lângă că e chiar în interesul dezvoltării normale a comerțului, dar ar oferi un larg teren de activitate absolvenților școalelor comerciale, cari nu pot astăzi pătrunde pe un teren, pentru care au fost pregătiți.

Una dintre societățile, a căror rodnică activitate s'a dezvoltat în mai multă liniște, este de sigur „Crucea Roșie” a doamnelor din România. Înființată acum cinci ani din inițiativa unor doamne din înalta societate bucureșteană, numărul membrilor ei la început a fost foarte restrâns. Incetul cu încetul, văzându-se entuziazmul întemeietoarelor societății, tot mai multe suflete caritabile s'au grupat în jurul acestei societăți, care astăzi are filiale în toate marile centre industriale, Iași, Ploești, Brăila, Craiova, Câmpina, Constanța, Focșani, etc.

Scopul societății este acela de a veni în ajutorul celor suferinzi, de a da primele ajutoare în cazuri de accidente celor periclitați. Spre acest scop s'au și înființat cursuri de chirurgie elementară, unde membrele societății învață cum să procedeze în cazuri mai grave. După absolvirea cursurilor acestora, ele fac practică la spitalul militar. E de admirat spiritul de jertfă, de care unele dintre doamnele bucureștene au dat dovadă. În ultima dare de seamă asupra activității crucei roșii se citează cazul doamnei căpitan Motaș, care, deși sănătatea ei nu-i permitea, făcea totuși de două ori pe săptămână distanța până la spitalul militar, unde pansa rănilor bolnavilor. Adeseori leșina, văzând durerile unora dintre ei. Aceasta însă nu o împiedeca de a veni și ora următoare spre a da ajutor și cuvânt de mângâiere celor cari sufereau de parte de al lor. Păcat că soarta neîndurată a curmat prea de vreme firul vieții acestei nobile femei.

În programul schițat pentru activitatea sa în viitor, crucea roșie anunță că va insista la delăturarea cauzelor, cari produc mortalitatea cea mare la țară. Având în vedere stăruința și dragostea de jertfă membrilor ei, nu ne îndoim că crucea roșie a doamnelor din România va aduce și în această privință servicii reale celor suferinzi.

Correspondentul din Sofia al ziarului „Dimineața” publică un interviu, pe care l-a avut cu ministrul de culte și instrucție al Bulgariei, Ștefan Bobcef. Iată declarațiile, pe cari ministrul bulgar le-a făcut cu privire la raporturile dintre România și Bulgaria:

Eu, a zis ministrul, nu sânt competente să vorbesc în această chestiune, care privește mai degrabă pe ministrul de externe. Vă pot declara însă că actualul guvern este animat de cele mai bune sentimente față de România și dorește o politică mai amicală între ambele țări. Guvernul bulgar e condus în aceste intențiuni ale sale nu numai de o datorie de recunoștință față de România, dar se bazează și pe reciprocitatea care e cea mai solidă bază pentru menținerea bunelor relații.

Ministrul a spus apoi:

Am constatat cu plăcere că Românii au fost aceia cari au dat întâi prilejul pentru înțelegerea în chestia școalelor.

Ministrul instrucției publice din România animat de sentimentele de reciprocitate de cari v'am vorbit, a luat singur inițiativa pentru regularea conflictului izbucnit între noi și România, după închiderea școalelor bulgare din România și a școalelor române din Turtucaia.

Această inițiativă ne-a obligat, să răspundem cu plăcere cu aceleași măsuri. Eu în calitate de ministru al instrucției publice am dispus imediat ca în conformitate cu legile noastre speciale pentru școalele particulare să se deschidă în timpul cel mai scurt școala românească din Turtucaia.

Dupăcât se vede, vecinii de peste Dunăre par a fi înțeles că prin dușmănia manifestată față de Români și țara românească, numai lor își fac rău.

Din Roma se anunță că inițiativa de a se înființa o asociație italo-română, în scopul de a lupta pentru apropierea cât mai mare între cele două popoare surori, a avut un rezultat fericit. Zilele acestea s'a ținut a doua ședință a bărbaților, cari au luat această frumoasă inițiativă. Ședința s'a ținut în saloanele asociației pentru mișcarea streinilor, președinte fiind contele Danielli, deputat în parlamentul italian. Au luat parte un mare număr de bărbați politici și oameni de litere, cari, după

discuții interesante, au hotărât să înființeze această asociație, dându-i un caracter permanent. S'a ales apoi un comitet compus astfel: președinte de onoare: Guido Baccelli, deputat, fost ministru, profesor universitar; președinte efectiv, deputatul conte Danielli; vicepreședinti: profesor conte A. de Ciubernatis, comm. Manzi-Fé, Arch. cav. S. Magni; secretar-casier cav. Alimenti.

Comitetul se va întruni zilele acestea din nou spre a discuta proiectul de statute și a redacta un apel către publicul italian și român, îndemnându-l să sprijinească această nobilă inițiativă.

Correspondent.

Excursiunea elevilor gimnaziului român din Brașov.

Roma 15 Aprilie 1911.

Părerea de rău că părăsim așa de curând Neapolul se recompensă prin bucuria, că peste câteva ore o să punem piciorul pe pământul „urbei eterne” centrul vieții romane. Din tren priviam la regiunile frumoase, cari se întindeau înaintea ochilor noștri, la cetăți și sate. De altfel toate satele din întreaga Italie, și-se par niște cetăți, toate fiind așezate în munți. La început vor fi fost și ele la șes, dar pe timpul năvălirilor barbare, ca să scape de jefuirile lor, s'au tras la munte și s'au întărit bine. Am trecut și pe lângă *Capua*, *Teano*, numit de Romani *Teanum Sicelinum*, oraș, care a dat anză la războiul dintre Romani și Samniți prin faptul, că au atacat pe aceștia din urmă. Intrând apoi în regiuni muntoase, de-a dreapta Albanii, de-a stânga Sabini, dăm de o mulțime de localități, cari toate îți aduc aminte părți și scene din viața Romanilor pe deoparte și a altor popoare din evul mediu (mai ales Hochenstaufer) pe de alta. În Albani este *Tusculum*, unde *Cicero* își avea vestita vilă „*Tusculanum*”, apoi „*Monte Albanus*” unde în ficare an se țineau serbările de jertfă: „*Feriae Latinae*”. În Sabiniu se află orașul *Palestina* numit în vechime *Praeneste*, cel mai vechi oraș roman. A fost de mai multe ori distrus (odată de Sulla) dar iar reconstruit de Romani. Aici era locul de predilecție al lui *Horatius*, pe care-l cântă des și-l înșiră între Tibur și Bajae. Era 9 ore când am ajuns la Roma, așa că n'am putut vedea minunatele apeducte: „*Aqua Felice*” și „*Aqua Claudia*”.

În Roma la gară ne-a așteptat hotelierul. Avem odăi bune în *pensionul „Lehmann”*, Via Fratina 138. Cinasem în tren, așa că ne-am culcat îndată să fim sprinteni pe a doua zi, când aveam de vizitat „*Forum Romanum*”, „*Colosseum*” ș. a. Le iau pe rând.

Mergând spre „*For*” am trecut prin *piazza Colonna* unde se află *columna lui Marcus Aurelius*, care seamănă mult cu *columna lui Traian*. Și la aceasta de jur împrejur, în formă de spirală, sunt reliefuri reprezentând scene din luptele ce a purtat cu *Marcomanii* și alte ginți germane dela Dunăre. Nu departe de aici se află *Pantheonul*. Această clădire impozantă s'a construit sub *Agripa* la anul 27 servind de baie împărătească. Pe timpul lui *Traian* trăzând în ea s'a dărâmat în mare parte și a fost renovată de *Adrian*. La anul 609 d. Cr. *Papa Bonifacius al IV* a transformat-o în biserică. Aici este mormântul vestitului pictor *Rafael* la altarul din stânga. Lângă el al lui *Umberto I* ș. a. În dreapta e mormântul lui *Victor Emanuil II*.

În treacă totdeauna vizităm bisericile mai însemnate. Amintesc biserica „*Sopra Minerva*” însemnată pentru că e cea dintâiu biserică din Italia zidită în stil gotic. Datează din sec. 12 d. Cr. Se numește „*Sopra Minerva*”, pentru că e zidită pe ruinele unui templu închinat *Minervei*.

Ajungând în *P.-Venezio* am văzut „*Palazzo di Venezia*” zidit la 1455 de *papa Paul II* (era atunci cardinalul *Barbo*) din material luat din *Coloseu*. *Papa I*-a dăruit la 1560 *Venețienilor* și dimpreună cu *Veneția* a ajuns la 1797 în posesiunea *Austriei*. Astăzi aici își are reședința ambasada *Austro-Ungară*. În „*forum Traian*” este *columna lui Traian* lângă care ne-am fotografiat în 2 poziții. De aici ne-am dus apoi de-a dreptul în *Forul roman*.

Forul Roman se află într-o vale între Capitoliu și Palatin. L-am privit întâiu de pe Capitoliu. Adevărat impresiunea sublimului și se deșteaptă în privirea lui. Pe urmă ne-am coborât în for spre a vedea și admira părțile lui singuratiche luându-ne un cicerone, care se ne dea explicații detaliate. La intrare dai de *Basilica Iulia*, zidită de Caesar după lupta dela Tapsus (46 a. Hr.) și mărită mai târziu de August. De aici ne-am dus pe rând la: *Templul lui Saturn*, care era și visteria statului; *Tabulariul*, unde se țineau documentele statului; *Porticusul celor 12 zei* (367 d. Hr.) *Templum Vespasiani*, *T. Concordiae* zidit la 366 d. Hr. la propunerea lui Camillus, în amintirea împăcării patricianilor cu plebeii. S'a mărit apoi sub Tiberius. Templul lui Castor și Polux zidit după lupta dela lacul Regillus (496 a. Cr.) și înclinat. Diocurii, pentru ajutorul dat cu ocaziunea învingerii asupra Labinilor. Și pe acesta la mărit Tiberius. (secolul 6 d. Cristos) *Rostra*, de pe care a vorbit Cicero contra lui Catilina și *Rostra lui Caesar*, de pe care a vorbit Antonius în cauza omorării celui dintâiu. Mergând spre *Colosseum* am trecut printre ruinele rămase dela *Atrium Vestae*, unde trebuia să ardă focul un an întreg încontinuu. *Templum Faustinae* ș. a. lângă Palatin și chiar și pe el se aflau palatele împărătești (Tiberiu, August, Caligula, Nero ș. a.) Printre ruine — tot forul nu mai e. decât ruine — s'a plantat arbori și flori, așa cum se crede că a fost pe timpul Romanilor. Până la Augustus forul roman avea toate clădirile din lume, și se crede, că nu avea forma de azi. Așa cum este azi forul, este opera lui August.

De aici am mers la Colosseu numit *Amphitheatrum Flavium*, cel mai mare teatru din anticitate. S'a terminat sub împăratul Titus la anul 80. La deschiderea lui serbările au ținut 100 de zile și s'au jertfit 5000 de animale sălbatice. Prin sec. XV. Papii au început să ia material de aici și să clădească din el biserică și case private. Cu toate că a ținut aceasta până în sec. XVIII. abia se cunoaște de unde s'a luat material din el, așa colos de zidire este. Lângă Colosseu se află cel mai bine conservat monument dela Roma. Arcul de triumf al lui Constantin, în amintirea învingerii la Maxentiu.

Venind spre casă ne-am abătut pe la cea mai minunată fântână a Romei: *Fontana di Trevi*, a cărei apă se zice că vine edla izvorul arătat de o virgină unor soldați romani, cari oboșiți în luptă căutau apă. Apa a fost adusă încă de M. Agrippa pt. termele sale. La fântână în mijloc se află statua lui Neptun, iar pe părți alegoriile sănătății și fructuozității.

După masă ne-am dus la *Villa Borghese* unde se află o bogată galerie de sculpturi și tablouri înființată de principele Borghese, nepotul papei Paul V. în sec. 17. Această galerie a fost cumpărată în 1902 de stat cu 3 milioane de lire. În ea se află opere de cei mai renumiți artiști vechi și noi. Sânt îndeosebi de remarcate sculpturile lui *Canova* și *Bernini*. Această galerie, după Vatican e cea mai renumită din Roma.

De aici am mers la *grădina zoologică* și apoi ne-am preumblat pe *monte Pincio*, unde se află un somptuos parc, din care ai priveliști în întreaga Roma. Ți-se dă ocaziune să admiri aici și arta sculpturală — căci sânt o mulțime de busturi ai oamenilor mari italieni, și și aranjamentul frumos al florilor și palmierilor, podoaba generală a parcurilor italiene. Toată aristocrația Romei se adună aici cătră seară. Am stat multă vreme în acest parc desfătându-ne sufletul cu privești minunate.

A doua zi am fost la muzeele din Vatican. *Muzeul Pio-Clementino*, care cuprinde cele mai renumite capd'opere greci și romane din anticitate, *Pinacoteca*, galerie de tablouri și grandioasa *biblioteca* a Vaticanului. Înainte de a intra însă în muzeu, am vizitat importanta biserică a *Srintului Petru*. În această biserică nu știi ce să admiri întâi: grandiositatea ei sau arta fără seamăn, ce să afla în ea. Am umblat pierduți prin ea vre-o 2 ceasuri, fără a ne sătura să privim bogăția ei de capd'opere. La 2½ am plecat spre casă.

La 4 am plecat la expoziție unde n'am putut sta, decât până la 6 când s'a închis. Toate neamurile din Europa au aici pavilioane, până și Japoniezii din fundul Aziei, românească însă n'au văzut. — La 6, când am ieșit dela expoziție, iar ne-am oprit în *parcul Pincio*. De astădată am văzut în acest parc, spre vila Borghese, și *statua lui Goethe*, lucrată de Eberlein și dăruită de împăratul Wilhelm II. În mijloc e Goethe pe părți, pe soclu, alegorii reprezentând scene din Faust, Mignon și suferințele lui Werther.

A III-a zi am venit iarăș la Vatican. Până la 9 ore am intrat în biserică sf. Petru, iar la 9 am vizitat *capela Sixtină* cu picturi minunate ale celor mai distinși mănuitori ai penelului. Lângă altar văzurăm „*Judecata de apoi*“ a lui Michelangelo, iar pe plafoan „*Facerea lumii*“ neîntrecute creațiuni a acestuia, executate la ordinul papei Iuliu II, când a fost pusă la probă ambiția lui Michelangelo. Această lucrare a lui a durat 4 ani de zile. În etagiul al II sânt *Stanzele* și „*Loggiele lui Raffael*“, cari cuprind cele mai valoroase cap d'opere ale pictorului.

După prânz am mers cu trăsurile la *Catacombele sftului Callistus*, cari se află cam la 1½ ceasuri depărtare cu trăsura de Roma. Ieșind din oraș am mers pe *Via Appia*, construită de censorul Appius Claudius. Ceva mai aproape de poarta orașului (Porta Appia) se află *arcul lui Drusus* din sec. III a. Cr. încă bine conservat. Am trecut apoi pe lângă *mormântul Scipionilor*, *Columbariile libertinilor* Octaviei, a soției lui Nero ș. a. În apropiere se află bisericuța „*Domine, quo vadis*“, unde — spune tradiția — întâlnindu-l Petru, care voia să fugă de moartea de martir, pe Hristos, l-a agrăit cu aceste vorbe, la cari Hristos a răspuns. „*Venio iterum crucifuge*. Atunci Petru s'a întors înapoi la Roma. Am ajuns apoi la *Catacombe*. Am plătit 10 lire de toți, ni s'a dat câte o luminare în mână și un călugăr ne-a făcut semn să mergem. Ne-am luat după el. Ne-a purtat pe sub pământ vre-o jumătate de ceas. Numai văzând aceste morminte îți poți face o idee mai clară despre viața creștinilor dela început! Intorcându-ne înapoi ne-am oprit la *Termele lui Caracala*, la *Coloseu* și la biserică *Sf. Pietro in Vincoli* unde se află *statua lui Moise* de Michelangelo. După ce ne-am mai preumblat pe străzile mai frumoase, ne-am întors acasă rupți de oboseală.

Justh, naționalitățile și votul universal.

Față de nedumerirea ce o aveam ieri în ceia ce privește colaborarea partidului național, cu Iusthii, în lupta pentru votul universal ne lămurește în câțva o declarație a dlui Justh, făcută în culoarele camerei, din care reținem, că *Justh să bucură de noul tovarăș de muncă și nu se sfiește să meargă alături cu reprezentanții alor zece milioane de oameni.*

Aceasta însă nu constituie o lămurire deplină din care să ne alegem cu o situație precisă, o lămurire pe care este dator să ne-o dea comitetul partidului național. Că dl Stefan C. Pop a vorbit la adunarea de Duminecă, în urma unor aclamări, nu însemnează că noi am cunoaște intențiile partidului independist față de reforma electorală și ce e mai mult, noi, neprimind nici un comunicat din partea conducerii partidului național, nu vom ști care este partea noastră de muncă în această campanie, pe urmele căreia vom avea să cerem, în caz de izbândă, și partea noastră de câștig.

»*Românul*«, vorbește ce e drept, la sfârșitul unui articol de fond de niște »viitoare adunări populare«, dar nu am înțeles până acum, când, cum și unde se vor ține aceste

adunări; acum sau după campania »tovarășilor« justhiști.

Socotim că e de lipsă o organizare a acestei lupte, nu numai pentru o anume izbândă ce va urma sau nu va urma, ci și pentru sentimentul de demnitate ce trebuie să inspirăm aliaților noștri.

Nu vrem să bănuim pe nimeni, dar și felul cum prezintă Justh alianța noastră cu el, poate să întunece judecata multora din rîndurile noastre. Adecă cum, dacă nu ne-a putut împăca Tisza, ne va putea vre-odată Justh, care crede, că o administrație cinstită ar fi singurul nostru postulat național? Pe urmă ce a putut înțelege Dl Dr. St. C. Pop prin cuvintele vagi din declarația D-sale, că, anume ar fi putut spune la adunarea de Duminecă lucruri pe cari nu le-a mai auzit nimeni, d'n gura unui Român? Nu bănuim, dar observăm o confuziune, care ținem să se lămurească.

Credem, că Slovacia și-au creat o situație cu mult mai clară, după cum cetim în gazetele lor.

Declarația dlui Dr. Șt. C. Pop

Dl deputat Ștefan C. Pop a făcut redactorului unui ziar de seară din Budapesta, următoarea declarație:

Nu am vorbit la adunarea de Duminecă în urma unui mandat deosebit din partea comitetului, ci îndemnat de moment. Cu toate aceste atitudinea mea concordează cu atitudinea partidului național. Noi vom lupta pentru drepturile poporului și dacă alianța independenștilor cu socialiștii este serioasă, noi vom intra cu bucurie în ea, pentru că astfel Ungaria ajunge în fața unei situațiuni istorice. Partidul naționalist se va ocupa în curînd de această chestiune, va aproba atitudinea și cu tot dinadinsul se va alătura noii alianțe. Un punct fundamental în programul nostru, este votul universal, egal și secret. Ceia ce ne doare, este că organul partidului independist a scris într'un ton puțin măgulitor despre asocierea noastră, a naționaliştilor. Dacă nu ar fi scris acestea *asi făcut la adunarea de Duminecă, declarații de cari nu s'au mai auzit din gura noastră*. Atunci a-ți fi văzut cum sântem noi trădători de țară.

Despre *junctimul*, dintre proiectul reformei electorale și reforma militară, dl Dr. Șt. C. Pop, a spus următoarele:

Eu nu cunosc chestie mai importantă, decât cea a votului universal. Reforma electorală primează chiar și reforma militară, *pe care noi de altfel nu o vom vota*. Se spune, că sântem oamenii împăratului și așa și este, pentru că în sânul poporului nostru este adânc înrădăcinat dinasticismul tradițional — cu toate aceste noi nu vom sprijini proiectul pentru reforma militară. Il vom respinge, în primul rînd pentru că nu avem încredere în guvernul acesta și a doua oară, pentru că poporul nu mai poate suporta, noile sarcini. Țara aceasta nu va putea fi salvată decât prin drepturile pe cari le cere poporul. Eu cred, că adunarea dela Arad însemnează, începutul unor timpuri istorice.

Dl Dr. Ștefan Pop a mai declarat pe urmă că toată povestea cu împăcarea nu a fost decât o simplă poveste, pe care partidul național nu a luat-o în serios.

Declarația Dlui Justh.

Evenimentul cel mai mare și mai neașteptat al adunării de Duminecă a fost *asocierea fără nici o condiție* a naționaliştilor. Este de o importanță uriașă acest eveniment, care dovedește cât de ușor se poate deslega chestia naționalităților. Tisza pertractează cu Românii fără nici un rezultat, de luni de zile, pe când mie mi-e de-ajuns un singur cuvânt ca să-i câștig. Politica mea de naționalități este cunoscută. Pretind supunere desăvârșită față de actuala formațiune de stat, pretind să învețe limba ungurească, pretind administrație bună și echitabilă, pentru că poporul acesta (românii?)

este tratat în cele mai multe părți, în cel mai neomenos mod, în schimb nu pot să opresc naționalitățile să-și cultive limba și cultura lor. Nu putem sta cu cincizeci de procente dintre locuitorii țării în vecinică hărățială. E imposibil. Iată, eu mă angajez să câștig zece milioane de oameni, pentru ideea de stat maghiar.

Inchiderea sinodului din Arad.

— Inițierea școlii de fete. —

Arad, 4 Mai 1911.

Sesiunea sinodală a fost închisă azi la amiază prin P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp.

Înainte de închiderea sinodului a adus o hotărâre de cea mai mare însemnătate: a hotărât în mod definitiv inițierea școlii de fete cu internat în Arad și a dat, în acest sens, instrucții consistorului din Arad cerând ca în cursul acestei veri lucrările pentru construcția școlii să se înceapă. *Noua școală va intra deci în funcțiune cu începerea anului școlar 1912-13 când clădirea va fi terminată și școala instalată.*

E o hotărâre de mare însemnătate. Ea face ca sesiunea actuală a sinodului să rămâie memorabilă și să-i răpească faima unei sesiuni nerodnice care pâruse a i-se atășa.

În ședința de ieri a sinodului d. dr. Nicolae Oncu, a avut darul să stoarcă aprobarea unanimă și însuflețită a întregului Sinod, în frunte cu P. S. Sa, pentru planurile Reuniunii Femeilor Române, înlăturându-se în mod definitiv toate pedecile cari întârziiau începerea construcției noii școli. Cu chipul acesta a adaogat dl Oncu, se va respecta și dorința expresă a marelui și generosului Vasile Stroiescu. Argumentația asta sprijinită și de dl Emanoil Ungureanu, un alt mare binefăcător al școlii, a convins pe toți membrii Sinodului.

Triumful acesta va umplea inimile tuturor Românilor de bine cu bucurie. Aradul va câștiga peste puțin timp o nouă instituție românească menită să sporească viața românească și să mărească importanța națională a acestor ținuturi.

Parohia din Hodmező-Vásárhely.

Dl. Nestor Oprean, interpelează în chestia parohiei din Hodmező-Vásárhely, care în 1906 a fost scoasă de sub jurisdicția bisericii noastre și decretată de guvern de autocefală, iar în cele spirituale pusă sub jurisdicția patriarhiei din Carlovit. Consistorul a fost îndrumat de sinod la revendicarea drepturilor noastre pe cale de remonstrație la guvern. Întrebă, în ce stadiu stă afacerea?

P. S. Sa Episcopul, răspunde că afacerea iese la consistorul metropolitan.

Școala de fete din Arad.

Dl Dr. Nicolae Oncu, face propunerea ca Sinodul să decreteze de chestie urgentă, zidirea școlii de fete din Arad, și să îndrume consistorul ca încă în decursul verii acesteia să se înceapă zidirea.

Propunerea prezentată de dl Oncu iese următoarea:

Sinodul, în interesul general al bisericii și a culturii noastre naționale și în deosebi în interesul creșterii naționale religioase a femeilor române din această parte de locuri, decretează de o necesitate urgentă și inexorabilă chestia zidirii școlii civile de fete profesională cu internat în Arad și având în vedere intenția atât de clar exprimată de generosul donator Vasile Stroiescu, de a vedea cât mai în grabă în ființă zidirea, pe baza planului proiectat și prezentat generosului bărbat, având de altă parte în vedere

și nobilele năsuințe sprijinite atât de călduros de întreg publicul românesc și îndeosebi loialele propuneri ale Reuniunii Femeilor Române din Arad făcute venerabilului consistor, prin cari oferă să ridice și să instaleze această școală cu internat pe cheltuiala și din averea sa, fără alt ajutor din partea diecezei, oferind-o după terminare, ca dar diecezei gr. or. române a Aradului — îndrumă Consistorul din Arad, ca acesta ținând seamă de acest dar prețios ce i-l oferă Reuniunea, diecezei și bisericii noastre, pe temeiul și în sensul proporțiilor făcute de Reuniune să rezolve de urgență și în mod definitiv această chestie astfel, ca zidirea proiectată a școlii de fete cu internat să se poată începe negreșit încă în vara anului curent.

P. S. Sa Episcopul: Între Consistor și Reuniunea Femeilor Române nu sunt diferențe de neaplanat. A trebuit să se clarifice chestia intravilanului, pe care să se zidească școala, care este a fondului clerical și aceasta este acum aranjată prin cedarea intravilanului pentru scopul edificării școlii, pe lângă plățirea intereselor după capitalul pe care-l reprezintă intravilanul. Este vorba însă acum să se asigure și susținerea școlii și în punctul acesta este o mică diferență între Consistor și Reuniune.

D. Nicolae Oncu: Marele mecenat Stroiescu, Ungureanu și toți contribuții au dat banii lor pentru zidirea școlii și nu pentru înființarea de fonduri...

D. E. Ungureanu: Am dat ca să zidească școala, nu să se facă fond!

D. N. Oncu: Pentru cuvântul acesta, școala trebuie fără amânare zidită. Susținerea ei va urma dela sine, cum se susține și școala din Sibiu, din taxele elevilor. Să nu fim mici de credință. Societatea românească nu va lăsa școala să piară. Dar întâi trebuie să avem școala, căci fiecare an înseamnă mare pierdere pentru cultura noastră.

P. S. Sa Episcopul, spune că părerea d-sale a fost să se reducă zidirea la proporții mai mici, ca să rămână ceva din capitalul Reuniunii Femeilor și pentru fondul de susținere. N'are nimic în contra primirei propuneri.

D. E. Ungureanu, spune să nu se mai trăgăneze afacerea prin decisiuni schimbate între Consistor și Reuniune, ci să se înceapă zidirea în decursul anului.

Sinodul votează cu unanimitate propunerea dlui Oncu.

Comisia organizatoare.

Referentul dl Dr. Nicolae Oncu, raportează că Fundațiunea Zsigaiiană din Oradea-mare și Beiuș, pentru ajutorarea tinerimei s'a urcat dela anul 1860 când era de 3000 fl. la suma de 43—44 mii coroane, prin buna chivernisire a fondului. Comisia propune: a nu intra în desbaterea regulamentului elaborat de senatul fundațional, ci să elaboreze consistorul un nou regulament, cu ascultarea senatului fundațional și al comitetului parohial din Beiuș, prin care regulament să fie adusă administrația fundației în cadrele constituționale ale administrației fondurilor diecezane. Până atunci întreg controlul aparține consistorului din Oradea-mare. Socoțile să fie prezentate în fiecare an senatului consistorului din Oradea-mare pentru aprobare și acesta le subșterne în fiecare an până la sfârșitul lui Decembrie.

Propunerea se primește.

Sediul protopopiatului Banat-Comloș.

Raportor dl Nicolae Zigre. La 1900 s'a luat inițiativa în comitetul și sinodul protopopesesc din Banat-Comloș pentru mutarea sediului protopopesesc din B.-Comloș, la Sân-Nicolaul-mare. Sinodul a aprobat acest decis. În 1910 comitetul și sinodul protopopesesc a revenit asupra hotărârii sale și a decis să rămâie sediul protopopesesc tot în B.-Comloș. Consistorul la rândul său a aprobat această hotărâre. Comisia propune ca sinodul să aprobe și din partea sa susținerea sediului în B.-Comloș.

Dl Nestor Oprean, membru al comisiei și-a anunțat vot separat în contra acestei propuneri, pe care și-l motivează într'un discurs mai pe larg.

Sinodul decide menținerea sediului în B.-Comloș.

Colecta pentru fondul cultural.

Anul trecut au încurs 8 mii de coroane

pentru fondul cultural. Comisia propune să se continue colecta.

Se primește propunerea.

Statutele fondului preoțesc.

Comisia propune următoarele modificări, cari se primesc.

La punct 4, în șirul 6 rămân afară cuvintele «membrii cu» asemenea cuvântul «sunt» din șirul 7, care se înlocuiește cu «au».

La p. 5, în șirul 2 și 3 rămân afară «sub controla adunării generale a preoțimii și». Litera m) cu titlul «Venitele fondului» rămâne afară în întregime.

La § 8, șirul 1 cuvântul «fundamentale» se schimbă cu «anuale».

La § 10 alinea 2 se adaugă: «amăsurat calificățiunilor».

La § 18 alinea 2 și șirul 2 rămâne «religiunea ori numai și numai dela altă naționalitate» și se înlocuiește cu cuvântul «biserica», asemenea taxa de 600 cor. se reduce la 400 cor.

La lit. b) taxa de 400 cor. se reduce la 200 cor.

La lit. c) se adaugă «sau învățătoare».

Litera d) alinea 1) rămâne afară total.

La §. 50 în șirul din urmă rămâne afară «final-minte» și se adaugă: «fiind a se înainta în astfel de caz sinodului eparh. pentru interpretare».

§. 51 rămâne afară total, în schimb se susține însă §. 54 din statutele anterioare.

Statutele întregite cu aceste modificări și cu istoricul fondului au să fie tipărite.

Proiectul de statute al fondului pentru ajutorarea preoțimii, cu aceste modificări sa votat în ședința a VII-a a sinodului eparhial. Proiectul se poate căpăta dela P. C. Sa R. Ciorogariu.

Propunerea dlui Dr. G. Cosma.

Raportor dl Dr. Nestor Oprean. Asupra propunerii dlui Dr. G. Cosma de a interpreta §§ 13 și 14 din regulamentul pentru alegerile protopresbiterale, că acea parohie care face votul colectiv când protopopul se alege în o parohie transitoare, anume sinodul parohial a parohiei transitoare ori propria parohie protopopească. (Cazul din protopopiatul Beiușului, unde parohia protopopească este ocupată de protopopul pensionat, iar până la moartea acestuia protopopul este ales pe parohia Dobrestii). Comisia propune să se declare sinodul necompetent a interpreta regulamentul consensual.

Sinodul primește propunerea comisiei.

Budgetul.

Budgetul consistorului din Arad s'a încheiat anul trecut cu un excedent, din care s'au acoperit mai multe lipse, cum e prevederea școlii de aplicație dela institutul din Arad și altele.

Budgetul din Oradea-mare a avut un deficit.

Se votează ambele budgete.

Inchiderea sesiunii.

Terminându-și agende. P. S. Sa Episcopul mulțumește prin cuvinte călduroase pentru sprijinul ce i-au dat deputații și declară sesiunea sinodală de închisă.

D. E. Ungurean mulțumește P. S. Sale pentru conducerea înțeleaptă a ședințelor sinodului.

Menirea unei librării.

Astăzi când gustul de citit și dorul de a ști cât mai multe lucruri frumoase și folositoare în proporții tot mai mari, este firesc să ne întrebăm dacă la răspândirea gustului de citit în toate clasele sociale și la răspândirea atâtor cărți în public, pe lângă valoarea literară superioară a unor cărți și pe lângă talentul real al scriitorilor noștri, — mai contribuie în măsura recerută și corăspunzătoare împrejurărilor, și librăriile românești?

Aceasta e o întrebare foarte firească și, durere răspunsul e negativ. La alte popoare mai civilizate, pe lângă talentul real al scriitorului și pe lângă valoarea liberă superioară a cărților mai contribuie în măsură aproape covârșitoare la răspândirea literaturii librăriile, fără ajutorul cărora sigur nu s'ar răspândii atâtea cărți în lume, fie ele cât de bune. La noi însă o carte se răspândește numai cu anevoie și numai în urma bunelor recenzii ce apar în puținele reviste bune, apoi în urma popularității scriitorului și uneori prea arare însă, și în urma curiosității cititorului.

Răspândirea unor cărți bune în popor nu tre-

buc absolut deloc lăsată în voia sorții, adică la buna dispoziție a criticului, care poate greși și el câte odată, nici la aprecierea numerosului public, care de cele mai multe ori are păreri greșite despre unele cărți, cari poate din toate punctele de vedere sunt superioare. Bineînțeles și acestia își au partea lor hotărâtoare asupra sorții unei cărți, cu toate acestea datorința principală de a răspândi cât mai multe cărți bune în public îi revine în primul rând librarului, care în interesul său propriu nu trebuie să întrelase nici o modalitate, care ar ușura vinderea unei cărți, cu atât mai vârtos că o librărie nu e o simplă prăvălie în care se vinde marfă. Ea are o menire specială. De aceea e și mai nobilă și mai stimată ocupațiunea de librar, decât toate celelalte ocupațiuni comerciale.

O librărie trebuie să fie un for luminos pentru toți aceia cari sânt lipsiți de cele mai elementare cunoștințe literare; ea trebuie să servească tuturor de călăuză în toți ramii vastei literaturi. Librăria, pe lângă caracterul ei comercial, trebuie să aibă și un caracter cultural; căci ea e totodată și o instituție culturală. Pentru ca o librărie să poată fi numită instituție culturală, trebuie ca, proprietarul sau conducătorii ei să fie persoane cu o cultură superioară, cu cunoștințe literare corespunzătoare și pătrunși de însemnătatea rolului ce-l au pentru cultivarea poporului și pentru promovarea industriei și comerțului românesc.

Pentru a conduce o librărie conform cerințelor timpului, toți librarii au datorința să cunoască bine toate tainele comerciale ale negoțului de cărți, trebuie să aibă și un spirit de observație și intuiție, ca să poată afla cu ușurință modalitățile de a face publicului cunoscute cărțile bune și a vinde fiecare gen literar acolo unde i-se simte lipsa și unde poate aduce folos.

Un librar, înzestrat cu toate aceste calități, va putea lucra cu folos nemărginit de mare atât pentru sine cât și pentru binele poporului românesc. Un asemenea librar va ști că o carte, stând numai în raft, unde se umple de praf, nu se va trece, ba cu timpul se va ruina. Va căuta deci un mijloc ca să o facă cunoscută publicului și să o vândă. Va face prin foi reclama necesară, care arareori rămâne fără efect; va tipări prospecte și le va împărți în public, iar la ocazii bine venite, ca: Crăciunul, Anul nou etc. va trimite după posibilitate în toate familiile cataloage și prospecte de cărți potrivite pentru aceste ocazii, în cari fiecare carte să fie însoțită de o mică critică și lămurire asupra conținutului ei, indicând totodată și pentru cine e potrivită, pentru copii, băeți mai mari, adulți sau oameni maturi, pentru băeți sau fetițe.

Un librar iscusit, dacă o carte bună nu se trece așa cum trebuie, va observa imediat cari sânt cauzele stagnării și va aplica îndată operațiuni nouă de vânzare, făcând cetitorilor oferte favorabile.

De-așemenea va prevedea timpul, când, pentru a desface cât mai multe cărți, va trebui să facă o reclamă în stil mai mare și oferte excepționale și va prevedea și aceia că, pentru a satisface cerințelor publicului, ce fel de cărți trebuie să pună în vânzare în fiecare anotimp.

După cum am spus, numai un librar înzestrat cu bogate cunoștințe comerciale și literare își va putea îndeplini frumoasa sa misiune comercială și culturală, numai un asemenea librar va putea fi un adevărat factor care să propage interesele comerciale-culturale ale neamului nostru. Astfel de librării am avea noi Românii atât aici cât și în România.

Dacă am arunca o privire asupra activității librării și librării românești de pretutindeni, am observa imediat că toată activitatea lor se mărginește la niște speculațiuni comerciale, de multe ori de un caracter aproape jidovesc; am observa că, absolut nici o librărie nu stă la înălțimea chemării ei; ci toate se mărginesc la o îngustă activitate negustorească, uneori contrar chiar și principiilor comerciale.

La nici un librar român nu se observă un interes cultural: nu vezi pe nici unul că ar nutri în inima sa sentimente mai nobile, că ar avea interes pentru propagarea unei lecturi sănătoase în public. Din contră, pentru a și servi cât mai bine interesele proprii nu se sfiesc a pune în vânzare cărți cu un conținut detestabil, păgubind astfel și literatura și industria noastră.

La noi Românii, deocamdată, până când vom

ajunge la o literatură îndoit sau întreit atât de bogată ca acum, după părerea mea ar fi mai bine, ca fiecare librar să nu se mărginească pur și simplu la o activitate de sortiment, adică să nu se mărginească numai la vinderea cărților tipărite de cele câteva case de editură ce avem, ci să caute fiecare, în cadrele posibilității să câștige încrederea unor autori buni, cari să-i îndrepteze editarea scrierilor lor și mai cu seamă să tipărească ediții populare, potrivite pentru pătura țărănească și clasa de mijloc, cari sunt mai lipsite de cunoștințe literare, precum și editarea de scrieri potrivite pentru copii și adulți, fiind literatura noastră în aceste direcții mai puțin și în defavorele poporului nostru dezvoltată.

Librăriile noastre ar trebui să se cugete și la reînvierea și publicarea în ediții populare ieftine a unor scriitori mai vechi și la popularizarea în măsură cât mai largă a scrierilor lui Alexandri, Creangă, Panu și alții, de oarece din scrierile acestora nu avem aproape de loc ediții populare, tipărite frumos și ieftin. Și lipsa lor se simte.

Bineînțeles, problemele ce trebuie să îndeplinească o librărie sunt multe și grele. O înșirare completă a lor nu încapă în cadrele unui articol de gazetă și nici nu se pot indica cu o exactitate care să corăspundă în orice timp împrejurărilor. Însă fiecare librar conștient va ști cari sunt aceste probleme și cum trebuie ele întru chipate. Natural, punerea lor în practică nu e lucru ușor, din contră e chiar greu și împreunat cu multe cheltuieli, cărora nu poate da piept oricare. Punerea lor în practică cere, pe lângă cunoștințele literare și comerciale și o bunăstare materială și îndeplinirea lor singur librarul, fie cât de iscusit, n'o poate face, căci multilateralitatea afacerilor de librărie nu-i dă timp destul pentru a se putea ocupa cu toate aceste lucruri. Trebuie deci să aibă într'ajutor — așa cum au librarii din Germania, Anglia, Franța, Austria, etc. — câte un om de știință, care pe lângă un onorar potrivit să fie aplicat a compune câte o mică dare de seamă pentru fiecare carte și a-i redacta uneori și câte un prospect sau o reclamă care să aibă țările de a convinge publicul despre valoarea incontestabilă a cărților ce i-se oferă.

În tot cazul realizarea problemelor amintite e grea de tot, cu toate acestea nu'mi pot închipui că pe lângă o voință neștrămutată și cu mici eforturi să nu poată îndeplini fiecare librar barem o parte din ele, fapt care ar face să prospereze și comerțul românesc de cărți — la noi tare înapoiat.

O bună parte din aceste probleme se vor putea îndeplini mai ușor numai atunci când și librării românești vor avea o organizație solidă, care să fie menită a promova interesele lor. Despre felul cum ar fi să se facă această organizație a tuturor librăriiilor românești, va fi vorba mai pe larg cu altă ocazie.

Ce frumos ar fi când om vedea că toate librăriiile românești s'ar nizu să aducă la îndeplinire chiar numai o parte din aceste probleme importante, cari sigur nu ar rămânea fără o influență binefăcătoare asupra comerțului industriei și culturii poporului nostru.

Dacă până acum s'a făcut puțin în aceste direcții, să sperăm că librării noastre vor ajunge în curând la convingerea că o activitate mai intensivă din partea lor va ridica prestigiul librăriiilor românești, aducând cu sine foloase neînsemnate de mari.

R. Barcianu.

Pentru bustul lui Eminescu.

Drept semn de pietate pentru marele poet Eminescu contribuțiile benevole pentru bustul ce i-se va ridica la Sibiu încurg mereu. După colecta făcută cu prilejul sezației scriitorilor români, primim azi la redacție noi contribuții, cari ne îndeamnă să ținem colecta deschisă pentru cei pătrunși de dragostea de limba și cultura românească, cari ar dori să contribuie cu obolul lor la răspândirea ei, dar nu li-s'a oferit prilejul până acum.

Dr. Atanasie Brădean, medic	Maria-	C. 20
radna		
Iosif Schiopul		5
Ioan Duma		5
Sever Bocu		5
Gheorghe Popp		5
	Transport	40

	Transport	40
Eugen Goga		5
Moise Baltă		2
Laurențiu Gabor		2
Gh. Fb. Preșmerean		2
Nicu Russu		2
Morócz Gábor		20
	Suma C.	4320
Colecta de mai înainte		830
	Suma totală C.	87320

Procesul furtului de manuscrise din redacția „Tribunei“

Oradea-mare, 4 April.

Joi s'a terminat, înaintea curții din Oradea-mare, procesul furtului de manuscrise din redacția noastră.

Istoricul acestui proces este pe scurt următorul: Când venise în 1908 ucazul ministerial prin care guvernul a atentat la autonomia bisericii noastre „Tribuna“ s'a ocupat în două articole de acest ucaz, unul sub titlul „Feciorii politici“, atacând cu violență pe Burdea care a provocat acel ucaz, altul sub titlul „Atentatul din Caransebeș“, împotriva volniciei guvernului de atunci. Autorul articolelor era P. C. Sa R. Ciorogar. Fostul profesor seminarial Ioan Costa, a traficant cu fostul nostru redactor responsabil, un om de paie, Ioan Iova și a scos dela el manuscrisele acestor articole. În afacerea aceasta a inițiat și pe profesorul Dr. Teodor Botiș și pe avocatul Dr. Aurel Cioban, care a financiarizat afacerea. Din aceste manuscrise conzortul acesta a trimis câte o filă lui Burdea, drept corpus delicti că Ciorogar este autorul articolelor scrise în contra lui și a guvernului. Urmarea a fost demersurile disciplinare puse în curgere împotriva P. C. Sale.

În interval, Ioan Costa, n'a fost definitivat la catedră și a început o campanie de răzbu-nare împotriva fostului său director în ziarele ungurești, afirmând că pricina îndepărtării lui dela catedră este părintele Ciorogar, care l-a persecutat pentru sentimentele sale patriotice și îndeosebi pentru discursul rostit la festivitatea patriotică Asztalos Sándor. La aceste atacuri a răspuns „Tribuna“ spunând că minte Ioan Costa, fiindcă el a fost îndepărtat din post pentru că nu avea calificația recerută și că a manipulat cu actele furate din redacția „Tribunei“.

Costa a pornit proces contra „Tribunei“ pentru care a luat răspunderea redactorul nostru responsabil de atunci, dl Constantin Savu.

Astăvară s'a desbătut odată procesul acesta la tribunalul din Arad, desvâindu-se machiavelica conspirație împotriva părintelui Ciorogar, și dl Savu a fost judecat la o amendă de 100 cor. pentru o expresie care s'a aflat de insultătoare. Curtea de apel a anulat însă această sentință pe motiv de incompetență și a trimis procesul în judecata curții cu juri.

Joi, s'a constituit curtea cu juri în Oradea-mare.

Apărător al fostului nostru redactor, d. Constantin Savu a fost distinsul avocat d. Dr. Nicolae Zigre, junior.

Desbaterea a scos la iveală o respingătoare și adâncă desgustătoare iconă a vieții noastre publice.

Mai întâi s'a dovedit că Ioan Costa, nu are nici o calificație de profesor și așa consistorul nu i-a făcut nici o nedreptate când nu l'a ales dimpotrivă a împlini numai cerințele legii.

Penibilă a fost însă descoperirea că în 1908, pe vremea sinodului eparhial din Arad, Ioan Iova, într'o seară a fost primit cu manuscrisele în casa profesorului Dr. Botiș, unde aștepta cumnatul acestuia Dr. Aurel Cioban, și în „salon“ s'a făcut tratativele între Iova și Dr. Cioban, precum a recunoscut-o această profesorul Dr. I. Botiș, în calitatea sa de martor.

Penibil a fost când doi martori, cari erau pe vremea aceea în tovarășia lui Ioan Costa, au mărturisit, că Ioan Iova a primit 500 de coroane dela Dr. Cioban pentru manuscrise

și întrebați de president că n'a spus cumva Ioan Costa, că ce scop are cu manuscrisele furate, au mărturisit că da li-a spus că scopul lor este ca directorul Ciorogar să fie destituit pe cale disciplinară prin ministru, iar după aceea să se despartă secția pedagogică de cea teologică, venind la teologie de director Teodor Botiș, iar la pedagogie Ioan Costa.

Penibil a fost, când i-s'a pus în fața marșului Dr. A. Cioban propria sa scrisoare, cu care în vara anului 1908 a trimis din Wälischhof 100 coroane lui Ioan Iova semnată cu pseudonimul „Binevoitor“. După o hesitare de ași recunoaște propria scrisoare, la sfârșit a fost nevoit să mărturisească și să recunoască că a scris-o, trimițându-i înfrâsa două hârtii de câte 50 coroane.

Sub aceasta zdrobitoare impresie, curtea cu juri a achitat pe d. *Constantin Savu* și l-a judecat pe Ioan Costa la suportarea speselor de proces, cari trec peste 600 cor.

INFORMAȚII.

ARAD, 4 Mai n. 1911.

— **Liber.** Marți, în 2 Mai, a părăsit temnița Seghedinului, sănătos și în deplină putere, după șase luni de pedeapsă, dl *Victor Branșce*, redactor la «Gazeta Transilvaniei».

Il salutăm cu dragoste în mijlocul nostru!

— **Invățători români suspendați.** Din Oradea-Mare ni-se scrie; Consiliul administrativ al comitatului Bihariei în ședința sa de ieri a suspendat pe doi învățători români: *Cornel Andru* din Parhida și *Gavril Mihut* din Leheeni. Pretextul e că la o petrecere românească, ce-a avut loc în Beiuș, acești doi învățători au protestat împotriva „csárdás“-ului și ar fi strigat: „*Jos cu Ungurii*“.

Autoritățile bisericești, la vremea sa, au pornit anchetă împotriva lor, dar i-au achitat pe amândoi, negăsându-i vinovați.

Consiliul administrativ nu s'a mulțumit însă cu aceasta judecată dreaptă, ci i-a suspendat pe amândoi, pornind împotriva lor cercetare disciplinară.

Dar aici se știe bine că adevăratul motiv al suspendării acestor doi învățători e că nu vreau să intre în apele stăpânirii și ale prietenilor ei.

— **Moartea ministrului Hieronymi.** O telegramă din Budapesta ne anunță că azi, Joi, la orele 5 după amiază, s'a stins din viață, răpus de o îndelungată boală de plămâni, în vârstă înaintată de 76 de ani, ministrul de comerț Carol Hieronymi.

În galeria vieții politice ungurești defunctul bărbat de stat a fost necontenit printre cele mai marcante figuri și de numele lui se leagă însemnate momente din epoca dela 1868 încoace. A fost unul dintre puținii bărbai de stat unguri cunoscuți în Europa întreagă, iar între membrii actualului cabinet era fără îndoială cea mai reliefată personalitate.

Bine înțeles că această personalitate resfrânge, tocmai fiindcă e răsărită la un nivel mai superior, în mod deosebit de eclatant caracteristicile omului politic ungar. Dominantă e și în personalitatea lui nota exclusivismului și a intoleranței de rasă. Nu putea să fie deci decât un fanatic propagandist, cu cuvântul și cu fapta, al ideii de stat unguresc național.

În calitate de ministru de interne

contestase la 1895, partidului național românesc, orice drept de a se organiza ca partid politic deosebit și dăduse atunci o ordonanță în acest sens, care a rămas de-o faimoasă amintire în istoria sbuciumărilor noastre.

Dacă cabinetul contelui Khuen-Héderváry a întâmpinat chiar din clipa venirii sale întreagă aversiunea noastră, o parte din meritul acestei împrejurări i-a revenit desigur și ministrului de comerț.

Din viața lui reținem următoarele date:

S'a născut la 1 Octombrie 1836. În 1867, ca secretar ministerial a desfășurat o intensă activitate pentru reguarea Dunării și a altor riuri. A inaugurat politica independentă a căilor ferate ungare și a deschis comerțului unguresc o cale spre mare prin Agram. Deputat a fost ales mai întâi în 1875, distingându-se chiar dela început ca unul din cei mai erudiți membri ai Camerii ungare. În 1892 intră în cabinetul lui Wekerle, primind portofoliul de interne pe care îl deține până în 1895. În 1894 a încercat o împăcare între Români și Unguri, fără să izbutească însă, pentru că le cerea Românilor — întocmai ca contele Tisza astăzi — să renunțe la toate atribuțiunile lor firești de popor cu o ființă politică deosebită. A scris o mulțime de opere de specialitate și prin intensul interes ce a arătat industriei, căilor ferate și comerțului din patrie a binemeritat dela conașionalii lui epitetul de »al doilea Baross«.

Amintim coincidența că s'a născut și murit în același an cu episcopul român al Gherlei Ioan Szabó...

— **Educația militară a prințului Carol al României.** Din București ni-se scrie: Mai multe ziare au publicat știrea că prințul Carol, fiul moștenitorului de tron, va pleca la Berlin pentru a-și primi educația militară în armata germană. Știrea această e lipsită de orice temei. Nu e plănuită nici chiar o călătorie a prințului Carol la Berlin. Educația militară a viitorului rege Român e supravegheată de generalul Porticali.

— **Intâlnire colegială în Arad.** Fostele eleve, cari au terminat cl. IV superioară a școlii române din Arad în anul 1906 sânt rugate a se prezenta la întrunirea colegială de 5 ani ce va avea loc la 14 Mai st. n. a. c. în internatul român de fetițe din Arad. — Teaca, 29 Aprilie n., *Livia Bilegan*.

— **Intâlnire Colegială în Blaj.** Subscriși în nădejdea, că exprimăm dorința tuturor colegilor de școală, cari am terminat în anul 1901, clasa a VIII-a la liceul român din Blaj, propunem, ca întrunirea colegială de 10 ani, ce ar fi să se țină în 3/16 Mai a. c. să se amâne pe 26 August în preajma sărbătorilor jubilarie ale Asociației pentru literatura română și cultura poporului român. Pentru luarea de cu bună de vreme a dispozițiilor de lipsă toți foștii colegi de liceu sunt cu insistență rugați, să-și comunice cât mai curând părerea și adresa fratelui Ștefan Pop, profesor la Blaj pentru stabilirea detaliurilor. Dorința ferbinte a subscrișilor este, ca dela revederea de 10 ani precum și dela manifestările culturale românești din vară, nici un frate de școală să nu fie departe.

Blaj la Dumineca Tomii 1911. *Dr. Ioan Bian* adv., *Niculae Marcu*, preot. *Dr. Emil Pop*, adv. *Ștefan Pop*, profesor.

— **Dr. Ioan Lupăș în Budapesta.** Din Budapesta ni-se telegrafiază că dl *Dr. Ioan Lupăș*, protopopul Săliștii, petrece acolo spre a face timp de mai multe săptămâni, studii în arhiva statului. Documentele ce d-sa studiază privesc mai ales trecutul Românilor din epoca Rákoczy eștilor,

— **Morții noștri.** *Elisabeta Todorescu* n. Dobânda preoteasă văduvă, repausat în Lipova, la 2 Mai n., în vîrstă de 67 de ani. Odihnească în pace!

— **Excursia Suveranilor români pe Dunăre.** Din Galați se comunică următoarele amănunte: Miercuri seara iactul regal „Ștefan cel Mare“ a plecat din portul Galați la Oltenița. Iactul regal va fi comandat pe tot parcursul de cătră dl C. Șerban inspectorul N. F. R. Vor lua loc în iact de asemenea și dl A. Ștefănescu inspectorul serviciului de N. F. R., precum și dl comandor Sdiripel împreună cu o gardă de soldați de marină.

Plecarea din Oltenița va avea loc la 23 Aprilie la orele 12 dim. Suveranii vor vizita în susul Dunărei toate porturile până la punctul Trecova și după aceea vor continua călătoria în josul Dunărei. În portul nostru iactul regal va acosta în ziua de 28 Aprilie la orele 6, când iactul se va înapoia, apoi la Măcin și Suveranii vor vizita toate bălțile de pescărie. De acolo se vor înapoia și vor continua călătoria spre Sulina, unde vor ajunge în ziua de 1 Mai.

Suveranii se vor imbarca la Oltenița și se vor opri în toate porturile mai de seamă câte o jumătate de oră și vor primi pe reprezentanții autorităților civile și militare. În acest scop toate porturile vor fi pavoazate.

Suveranii vor vizita de-așemenea pescăriile Statului la Galați și Tulcea, unde, dl dr. Antipa directorul general al pescăriilor, va da toate explicațiile.

Plecarea Familiei regale a fost fixată pentru Sâmbătă dimineața și se vor duce direct la Oltenița.

— **Alfonso bolnav de ftizie.** Din Paris se telegrafiază ziarului »Press Telegraph« că regele Alfonso al Spaniei e greu bolnav. De o vreme o droaie de medeci s'au așin la căpătâiul său. Bietul om era și cam tare de urechi iar medicul Moreau din Bordeaux care-l îngrija, a constatat că e bolnav de ftizie și acum la ordinație medicală va trebui să plece în țările de miazăzi. Spania deși se numără printre acestea, nu va putea născoci boala domnitorului.

— **Jertfele aviației.** Încă doi dintre îndrăzneții exploratori ai văzduhului s'au ales cu un sfârșit catastrofal, drept încoronare a năzuințelor lor de până aci. Frații Mateievici din Sebastopol, doi aviatori de cari Rusia lega mari nădejdi, făcând o ascenziune cu un monoplan Blériot au căzut din înălțime și au murit pe loc. Catastrofa a fost provocată de montarea defectoasă a aparatului.

Dr. VICTOR GRAUF.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
În fața palatului administrativ (comitatului)

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

Sâmbătă, 6 Mai n.

Teiuș: Reprezentație teatrală, urmată de joc, în sala hotelului „Leul“. Se va juca „Lipitorile satelor“ de V. Alecsandri. Începutul la orele 7½ seara.

Ferihaz: teatru urmat de joc în sala școlii. Se va juca „Păcală argat“ de N. Rădulescu-Niger. Începutul la orele 6½ seara.

Cacova: Sfințirea steagului Reuniunii gr. ort. de cetire și cântări. Seara Concert urmat de danț. Începutul serbărilor la orele 8½ dimineața; începutul concertului la orele 8½ seara.

POȘTA REDACȚIEI.

Clopoțel. Cred că e mai bine să n'o publicăm în forma trimisă. Publicăm însă bucuros o dare de seamă scurtă și obiectivă.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**

„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1718.

Institutul de credit și economii, ca societate pe acții din Mehadia.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la Institutul de credit și economii societate pe acții în Mehadia cu termen până la 30 Maiu a. c.

Reflectanții la acest post au să dovedească absolvirea unei școli comerciale cu examen de maturitate, praxa indostulitoare spre a putea conduce contabilitatea independent.

Salar anual K 1600.— și tantiemă statutară.

Postul e de ocupat îndată după alegere. Mehadia, la 2 Maiu 1911.

Diracțiunea.

Caut

un candid. de avocat

cu practică începând cu 1 Iunie a. c. pe lângă condițiuni favorabile. Praxa și condițiunile să mi-se comunice direct mie.

Dr. Lucian Georgeviciu,
advocat, Temesrékás.

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficanți mijlocește mai avantajos:

Herzog Sándor
Arad, Str. Weltzer János 15.

— Telefon No 376. —

ANUNȚ.

Cu începerc dela 15 Maiu 1911 caut un **CANDIDAT de ADVOCAT**

român cu practică, pe lângă condițiuni favorabile. Notez că mai am încă un candidat.

Dr. Ilarie Hoadrea, adv.
Zernești (comitat. Făgăraș).

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Anunț.

Caut pe 15 Maiu eventual pe 1 Iunie a. c. un candidat și un scrietor de avocat român, — ambii cu praxă bună.

Reflectanții pe lângă comunicarea condițiilor să se adreseze la mine.

Dr. Andreiu Dobossy,
advocat în
Szatmár, Attila-utca 6/a.

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la **Iulius Dános, producător de vinuri în Șiria pe lângă urm. prețuri:**

Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—
Vin de Rizling prima calitate > 54.—

Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor. 50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.— de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de imprumut, începând dela 100 litre de orice calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,

mare producător de vinuri
Világos (Șiria, Arad m.)

Haine bărbătești și femeiești, întregi sau desfăcute, draperii și perdele de dantelă, haine de piele, odăjdii, acop. de altare le

curăță și vâpsește

mai bine și mai ieftin dnul **Fintzler Ferencz,** vopsitor și spălător chimic în Nagyvárad, Bazárépület, în latura dinspre teatru. În vecini cu ciosornicarul Kepes.

— Rog să se țină seamă la firmă. —

Leon Tolstoi.

8

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Pierre, afară de statura sa puțin comună, de umerii lui viguroși, de extrema-i stângăcie, avea desavantajul de a poseda niște mâni groase și roșii; el nu știa nici cum se intră într'un salon, nici cum să se retragă cu vorbe frumoase. Grație proverbialei lui zăpăceli, el se sculă și în loc de pălăria sa, inhăță chipiul cu pene al unui general, pe care-l suci și-l răsuci între degete până când stăpânul chipiului dete fuga speriat și i-l luă din mână. Dar toate aceste defecte și toate aceste stângăcii erau răscumpărate prin binevointa, naivitatea și modestia sa.

D-șoara Scherer îl salută cu un gest iertător, plin de o blândețe creștinească.

— Nădăjduese, îi spuse ea, că voi mai avea plăcerea să primesc vizita d-tale; dar nădăjduese încă, scumpe dle Pierre, că până atunci îți vei fi schimbat părerea.

El nu răspunse nimic; dar pe când o saluta, toată lumea văzu fluturând pe buzele lui acel zâmbet sincer ce spunea par'că: „Părere încoaci — părere încolo; uități-vă mai bine la mine ce om de treabă sunt eu“. Și cu toții, până și d-șoara Scherer, își dădură instinctiv seama de acest adevăr.

Prințul Andrei, care urmasa în anticameră pe soția sa și pe prințul Hipolyt, îl asculta pe acest din urmă cu nepăsare, îmbrăcând mantaua ce i-o ținea un fecior. Prințul Hipolyt sta în picioare, cu lornionul la

ochi, alături de drăguța prințesă și se uita țintă la ea. — Intră în odaie, Aneto, spuse mica prințesă, luându-și rămas bun dela gazdă; ai să răcești!... Și adăogă încetșor: — Ne-am înțeles...

Ana Pavlovna avusese vremea să comunice Lizei căsătoria plănuită între cumnată-sa și Anatol.

— Mă bizui pe d-ta, drăguța mea, răspunse d-șoara Scherer tot șoptind. Îi vei scrie și-mi vei comunica apoi, cu ce ochi vede tatăl lucrurile. La revedere...

Și ea intră în salon.

Prințul Hipolyt se apropie de mica prințesă și plecându-se spre ea, îi vorbi multă vreme la ureche.

Doi lachei, unul al lui Hipolyt, celalalt al prințesei, unul ținând mantaua ofițerului, celalalt un șal, așteptau sfârșitul acestei convorbiri franțuzești și cu toate că nu înțelegeau nimic, își dădeau aerul că pricep totul, dar nu vor să lase să se vadă acest lucru.

Mica prințesă zâmbea, vorbea, ridea.

— Ce mulțumit sunt că n'am fost la ambasador, spunea Hipolyt. M'aș fi plictisit... Ce serată drăguță, nu-i așa? Drăguță!

— Se spunea că balul va fi foarte frumos — răspunse mica prințesă, ridicându-și buzișoara de sus plină de puf; toate femeile drăguțe sunt acolo.

— Nu toate, de vreme ce d-ta ești aici, adăogă el rizând. Și luând șalul din mâna lacheului, îl dete pe fecior la o parte și ajută prințesei să se îmbrace. Mă-nile lui întârziară cam multșor în jurul gâtului ei și avea par'că aerul că o îmbrățișează (o făcea el din intenție ori din stângăcie?) Ea se dete înapoi cu o mișcare grațioasă și zâmbind mereu se întoarse și privi la soțul ei, care ținea ochii închiși, având aerul obosit și adormit.

— Ești gata? o întrebă el privind-o a lene.

Prințul Hipolyt își puse cu grabă mantaua care,

după cum era moda îi ajungea până la călcăie și împiedecându-se într'însa, năvăli pe peron ca să ajute prințesei să se urce în trăsură.

— La revedere, prințesă! strigă el cu limba tot așa de impletecită ca și picioarele.

Prințesa își ridică rochia și luă loc în fundul trăsurii; bărbatul ei își așeză sabia.

Prințul Hipolyt da zor să le ajute, mai rău incurcându-i

— Pardon, monsieur, făcu prințul Andrei cu glasul sec șineprefăcut. Apoi întorcându-se către Pierre: — Pierre, vino, te aștept! adăogă el cu bunătaie.

Vizitiul călare pe calul înaintaș, pocni din biciu și trăsură o porni la drum cu un uruit de roți.

Prințul Hipolyt, rămas pe peron ridea nervos, așteptând pe vicontele căruia îi făgăduise să-l însoțească.

— Ei bine, dragul meu, mica d-tale prințesă e foarte bine, foarte bine, zise vicontele urcându-se în trăsură... Și își sărută vârful degetelor.

Hipolyt ridea prosteste.

— Știi că d-ta ești teribil, cu aerul d-tale inocent? Îl plâng pe bietul bărbat, pe acest ofițeras ce-și dă aere de rege...

Hipolyt urmă să ridă prosteste, bălbăind: — Și spuneai că rusoaicele nu fac cât franțuoaicele d-tale... Totul e să știi cum să le iei.

VI.

Ajuns cel dintâi, Pierre intră deadreptul în odaia de lucru a prințului Andrei, ca un obicinuit al casei ce era. Dupăce se întinse pe divan, se sculă iar, luă o carte la întâmplare — în ziua aceia nimeri **Comentariile** lui Cesar — și așezându-se pe o canapea o deschise pe la jumătate.

(Va urma).

BRAUN ANTAL
fabricant de instrumente muzicale în
Temesvár, Centr., Strada Prinz Eugen No. 14.
(Casa proprie).

Cel mai mare și mai ieftin izvor de cumpărare în Ungaria de sud

în

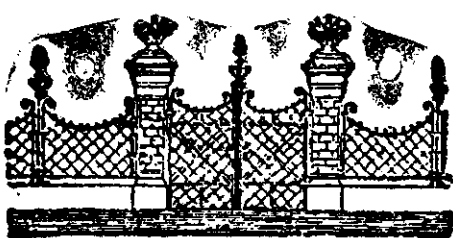

instrumente: de alamă, lemn, de suflat, cu coarde și instrumente de bătut precum și părțile constitutive a acestora. =
Reparările se execută artistic. Prețuri moderate.
Instrumente vechi se cumpără sau se schimbă. ■ Export în mic și mare.

Caut spre cumpărare o prăvălie și un birt, într'o comună românească. Adresa e la administrația ziarului »Tribuna«.

Klein István

Pima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde (madrățe) de oțel pentru paturi și sâte etc.
= Szeged, Kelemen-u. 4. =
Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard dela 30 fileri în sus.

Fabricatele sale în privința durabilității și a execuției bune, concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. :- Prețurile sale sunt cele mai ieftine. :- Cu prospecte și cu catalog de prețuri la dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

Atențiune!

50.000 perechi de ghețe.

4 perechi de ghețe numai 7 cor.

În urma încetării plăților în mai multe fabrici am fost însărcinat să desfac o mare cantitate de ghețe sub prețul de fabrică. Vind fiecărui 2 perechi de ghețe pentru domni și 2 perechi pentru dame, din piele galbină, neagră, galoșată, cea din urmă modă, cu prețul redus de 7 cor. Trimit cu ramburs oricui.

F. Windisch
export de ghețe
Krakau, No K/VII.

Schimbul se admite, sau se retrimite banii.

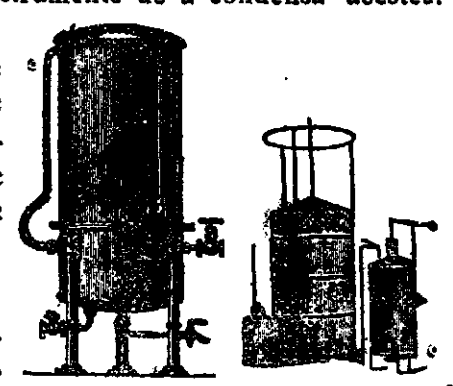
PÁLSÁNDOR
timplar pentru edificii și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, bioururi etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garantează.
— Telefon pentru oraș și comitat nr. 629. —

Schuster Hans, hărăgar
Szászváros, Korház-utca.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc. Vase de fier cafea, vase de spălat și curățit. — Primește montarea și repararea fântânelor artificiale pe lângă prețuri moderate. Comandele se execută prompt.

Zaharie Bârsan:
Impresii de Teatru din Ardeal
à 2 cor.
(10 fileri porto).
: Se poate căpăta la Librăria Tribunei Arad.

Johann Aichinger,
sculptor

Temesvár Erzsébetváros, Püspök-ut 7. szám.

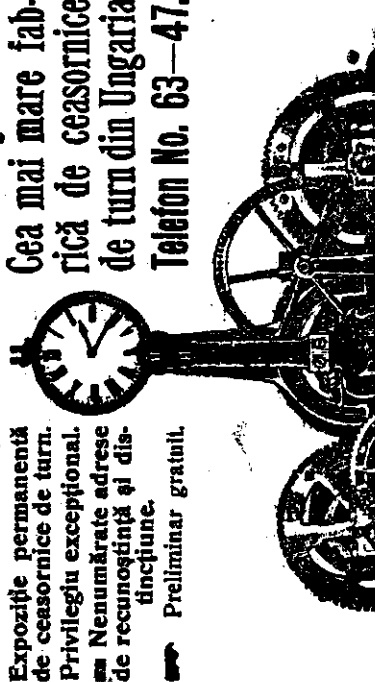
Am onoare a aduce la cunoștința on. public că începând cu întâi Noemvre mi am mutat atelierul din Bohemia de miază noapte la Timișoara și asupra acestui atelier atrag atenția onoratului public doritor de artă, dar în primul rând a anteprenorilor, arhitecților și a bisericilor.

Sânt în situația de a putea satisface orice comande sculpturale în execuție simplă și pompoasă, anume decorațiuni și statulete ornamentale pentru clădirii, din orice material; modele în miniatură după opere arhitectonice.

Apoi statui, busturi, bas reliefuri, planșete, plăci comemorative în bronz sau turnate eventual tăiate în piatră blazoane, ornamentice sepulcrate, lucrări fine de sculptură în lemn, pentru biserici și saloane, executare artistică și ieftin.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice în Ungaria de turn din Ungaria
Telefon No. 63—47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.
Preliminar gratuit.

Să ne credeți
că este în interesul D-tre, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt” bătută odată se poate coasa ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsește între ele. Pentru trăinicia fiecărei buciți garantăm.

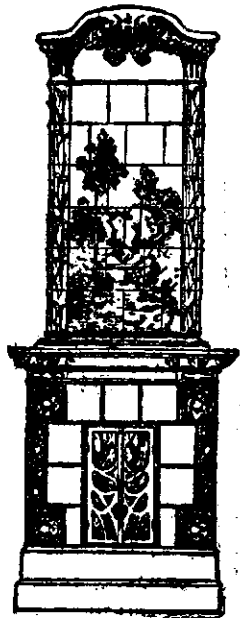
75	80	85	90	95	100	110	cm.
----	----	----	----	----	-----	-----	-----

La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. Comandele se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la magazin de coase „Koronagyémánt”

Lengyel Testvérek
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Abonați și răspândiți
Tribuna Poporului
 foaia țăranului român.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Kolossvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurînd-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

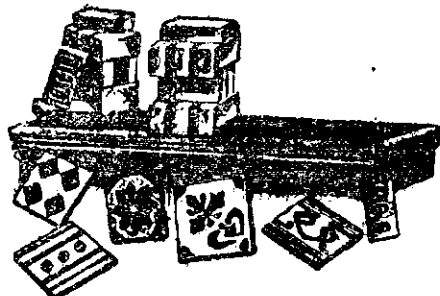
Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
 Kolossvár.

Simics József

anteprișă de clădiri și fabrică
 de ciment monumente și beton

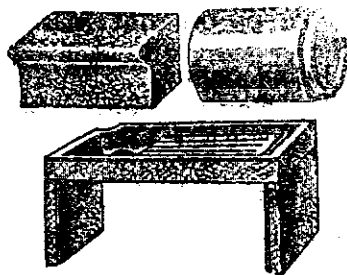
Lugoș, Str. Buziașului 37. Casa proprie.

Primește totfelul de lucrări din acest ram, poduri de beton, viaduct, canalizări, usucarea păreților umezi, învelișuri de beton, terase, monumente, pedestale,

trepte, bazinuri, boltituri din beton de fier, cupole pentru biserici, șghiaburi, păreți sectanți, cerdacuri de ciment și pregătirea lucrărilor din asfalt.

Are în depozit tot materialul de lipsă pentru lucrările din acest ram, ghips, ciment românesc și de portland, trestie pentru moloz etc.

Lucrările se fac pelângă garanție. — Preliminare și planuri se trimit gratuit.

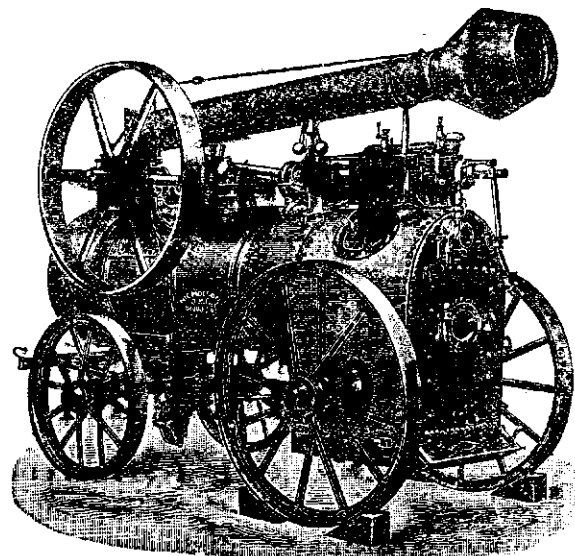
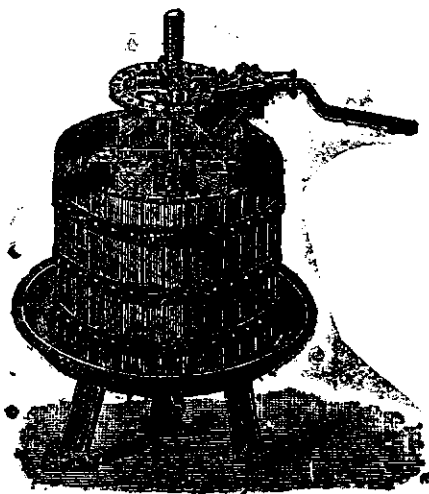
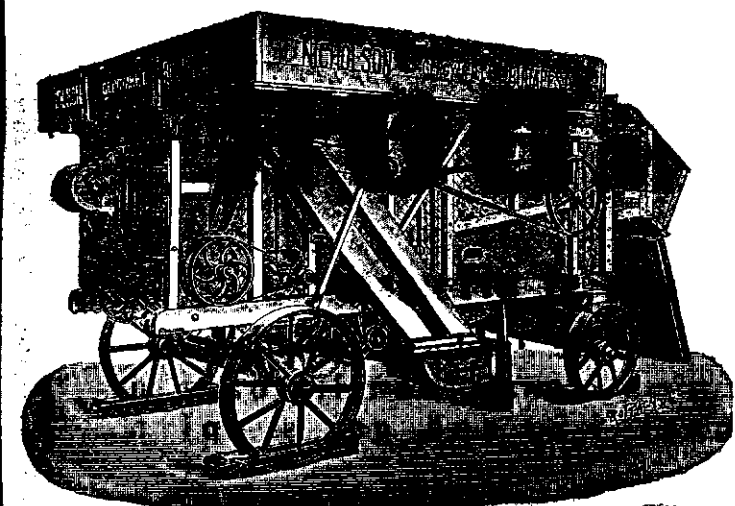
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme și mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fațalocului pe speșele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit.

Telefon 66—82.

FISCHER TESTVÉREK

■ lustruitori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Koszoru-utca No. 27.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66—82.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măestrii petrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

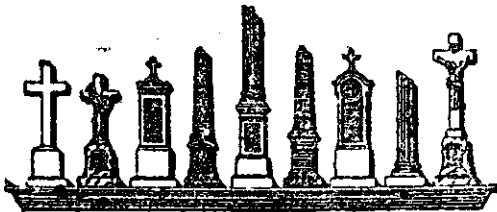
Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

Specialitățile cosmetice ale lui Dr. Odor Béla, farmacist

se află în farmacia »Steaua de aur«

Aiud — Nagyenyed, Fötér, (cott. Alba inferioară).

Cremă de Aiud pentru folos de noapte. Mijloc ireproșabil pentru albirea și moterea pielii; nu conține nici un ingredient dăunător de mercuriu. Prețul unui borcan 1 cor. 20 fil.

Cremă de Aiud pentru folos — peste zi; deosemena moaie pelea, nu i unsuroasă și păstrează foarte bine pudra. Prețul unui borcan 1 cor. 20 fil.

Lichid pentru moierea și albirea mânilor dă pielei un alb de culoarea marmorului. O sticlă 1 cor. 10 fil.

Săpun din cremă de Aiud cu miros admirabil cu 1 cor. 20 fil.

Pudră de Aiud în trei culori. O cutie 1 cor. 20 fil.

Petroform pentru spălarea părului oprește căderea părului și formarea mătreței, întărește pielea și ajută la creșterea părului. O sticlă 1 cor. 80 fil.

Spirit de plante din Ardeal.

Făcut din frunzele și rădăcinile buruienilor de leac, dă părului un lustru frumos, și-l face moale. Prețul unei sticle 1 coroană 70 fileri.

Bay-Rum Samphoo pentru cultivarea părului și a pielii. O sticlă 2 cor.

Praf Sampoo pentru spălarea părului și ținerea curată a pielii, mai ales la femei. Un pachet 25 fil. 10 pachete 2 cor.

Hair-Reneiver (lapte pentru regenerarea părului) părul cărunț își recapătă culoarea originală. O sticlă 1 cor. 80 fil.

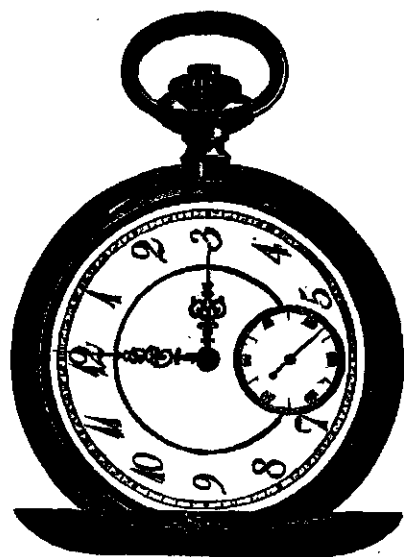
Apă aromatică pentru gură și păstrarea și curățirea dinților. O sticlă 70 fileri.

Apa de gură Formosan pentru desinficierea gurei și a dinților. O sticlă 1 coroană 80 fileri.

Praf pentru dinți Hydrosan mijloc de mână întâi pentru albirea dinților și desinficierea gurei. O cutie 1 coroană 20 fileri.

Picături pentru dinți veritabile americane. O sticlă 60 fileri.

Lichid de brad (Espirt de Bols) pentru parfumarea camerilor și desinficierea apartamentelor bolnavilor. O sticlă 1 cor. 30 fil. Tub pentru împrăștierea acestuia 50 fil.

Cele mai bune
orologe
— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaericele
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

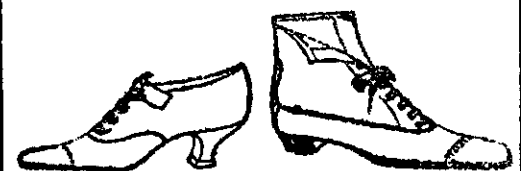
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Fond. în a. 1887.

VASILIE BERCEANU

BISERICA-ALBĂ - Fehértemplom,
strada Târgului.

Asortiment bogat de ghete pentru bărbați, dame și copii de Box, Chevro, Titania și Occasion, precum și ghete de box americane pentru bărbați. - Șoșoni și galoși etc.

Gamașe de piele pentru vânători. Totfelul de creme pentru ghete, precum și renumitul vax »Leonhardt Oellack« pentru ghete.

Marfă bună. Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

Biroul special de antreprisă pentru instalați sanitare a inginerului

PONTET SÁNDOR

Maros-Vásárhely str. Eötvös
Nr. 4. ≡
No telefonului 242.

Proiectează și primește:

instalări de apaducte, canalisări calorifere centrale, ventilatoare și mașini cu apă, gaz și spirit.